ЗИМА

СКЛАД ЛЕКЦІЙ ДЛЯ ПЕРШОЇ КЛЯСИ УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ



UKRAINIAN LANGUAGE ARTS

GRADE ONE TEACHING UNIT

Language Services

ЗИМА

СКЛАД ЛЕКЦІЙ ДЛЯ ПЕРШОЇ КЛЯСИ
УКРАЇНСЬКА МОВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ІВАННА ДЖЕНИС

ALBERTA EDUCATION 1982

Це видання є службовим документом. Подані поради і вказівки стають обов'язковими лише тоді, коли вони повторюють або перефразовують зміст Програми навчання для початкових шкіл.

Приписані елементи чи частини програмового змісту виділені таким самим способом як і ця примітка, щоб допомогти читачеві без труднощів їх впізнати.

ЗМІСТ

SOURCES AND ACKNOWLEDGEMENTS

While every effort has been made to obtain copyright permission we regret having been unsuccessful with the following:

Євген Ввринюк "Білий сніжок", Пісні для дітей, (Winnipeg, 1974), p. 47.

Євген Ввринюк "Зайчики в лісі", Пісні для дітей, (Winnipeg, 1974), p. 48.

ПОДЯКА

Міністерство освіти висловлює подяку всім особам за співпрацю в підготовці до друку цього складу лекцій "Зима" для вжитку вчителів у двомовних українських клясах в Альберті.

Особливо висловлюємо признання таким особам за їхню працю над цим складом лекцій:

Іванні Дженис -- авторові складу лекцій "Зима", бувшій дораднииці українських двомовних кляс у публічних школах Едмонтону та бувшій учительці української кляси в публічній школі Едмонтону;

членам комітету "Українська мовна діяльність" при Міністерстві освіти, а саме:

Євгенові Іванишину -- дорадникові українських двомовних кляс при католицькій шкільній раді;

Марії Слабій -- учительці української двомовної кляси в католицькій школі Едмонтону;

Ромі Стефанів -- учительці української двомовної кляси в публічній школі Едмонтону;

Петрусі Цимбалюк -- дорадниці українських двомовних кляс у публічних школах Едмонтону;

Анні Ілюк -- предсідниці комітету та керівниці програм українських двомовних кляс при Міністерстві освіти в Едмонтоні;

вчителям, які випробовували й виправляли склад лекцій (т. зв. pilot teachers):

Марлін Крикливець -- учительці української двомовної кляси в публічній школі Веґрівіль;

Марусі Гонтарик -- учительці української двомовної кляси в католицькій школі Едмонтону;

Анні Тиркало -- учительці української двомовної кляси в публічній школі Едмонтону;

членам комітету *"Ukrainian Language Education Curriculum Coordinating Committee"*:

Люби Атаманюк -- учительці української двомовної кляси в католицькій школі Едмонтону;

Василеві Горпинюкові -- учителеві двомовної кляси в публічній школі Едмонтону;

Маркіяні Грищук -- учительці української двомовної кляси в католицькій школі Едмонтону;

Євгенові Іванишину -- дорадникові українських двомовних кляс при католицькій шкільній раді;

Орестові Олійникові -- асистентові суперінтендента в окрузі Мінбурн, Веґрівіль;

Петрусі Цимбалюк -- дорадниці українських двомовних кляс у публічних школах Едмонтону;

Ейдрієнові Бусієру -- асистентові директора відділу Мовних програм при Міністерстві освіти в Едмонтоні;

Анні Ілюк -- предсідниці комітету й керівниці програм українських двомовних кляс при Міністерстві освіти в Едмонтоні.

Висловлюємо також подяку за допомогу у складанні складу лекцій "Зима" працівникам відділу Мовних програм при Міністерстві освіти, а саме:

Лідії Слабій -- секретарці українських двомовних програм;

Галі Цар -- перекладачеві-редакторові українських двомовних програм;

д-рові Олені Верхомин Гарасимів -- перевірниці допоміжних матеріялів та підручників;

Анні Ілюк -- керівниці програм українських двомовних кляс;

Ейдрієнові Бусієру -- асистентові директора відділу Мовних програм;

д-рові Филипові А. Лямуре -- директорові відділу Мовних програм.

ВСТУП

Склад лекцій "Зима" є допоміжним виданням. У ньому знаходиться загальна тема "Зима" та вісім під-тем пов'язаних із цією темою. Для наступних під-тем подано опрацьовані настанови, учительські стратегії, пропоновані діяльності учнів, сподівані наслідки і способи інтеґрування Мовної діяльности з іншими предметами: Під-тема I -- Зміни в природі

Під-тема II -- Сніг

Під-тема III -- Природа взимі

Під-тема V -- Зимовий одяг

Під-тема VIII -- Свята.

До вище згаданих під-тем також подані зразкові лекції, які описують навчальний підхід і розподіл часу, відповідні ілюстрації, усні вправи і словник.

Цей склад лекцій пропонується вчителям як зразок приготовленої праці на шість до вісім тижнів навчання, який учителі можуть наслідувати, доповнюючи або обмежуючи подані діяльності, або приготовляючи власні лекції. На основі опрацьованих під-тем учителі повинні доповнювати і поширювати включені не опрацьовані під-теми, а саме:

Під-тему IV -- Ставлення людини до природи

Під-тему VI -- Розваги дітей взимку

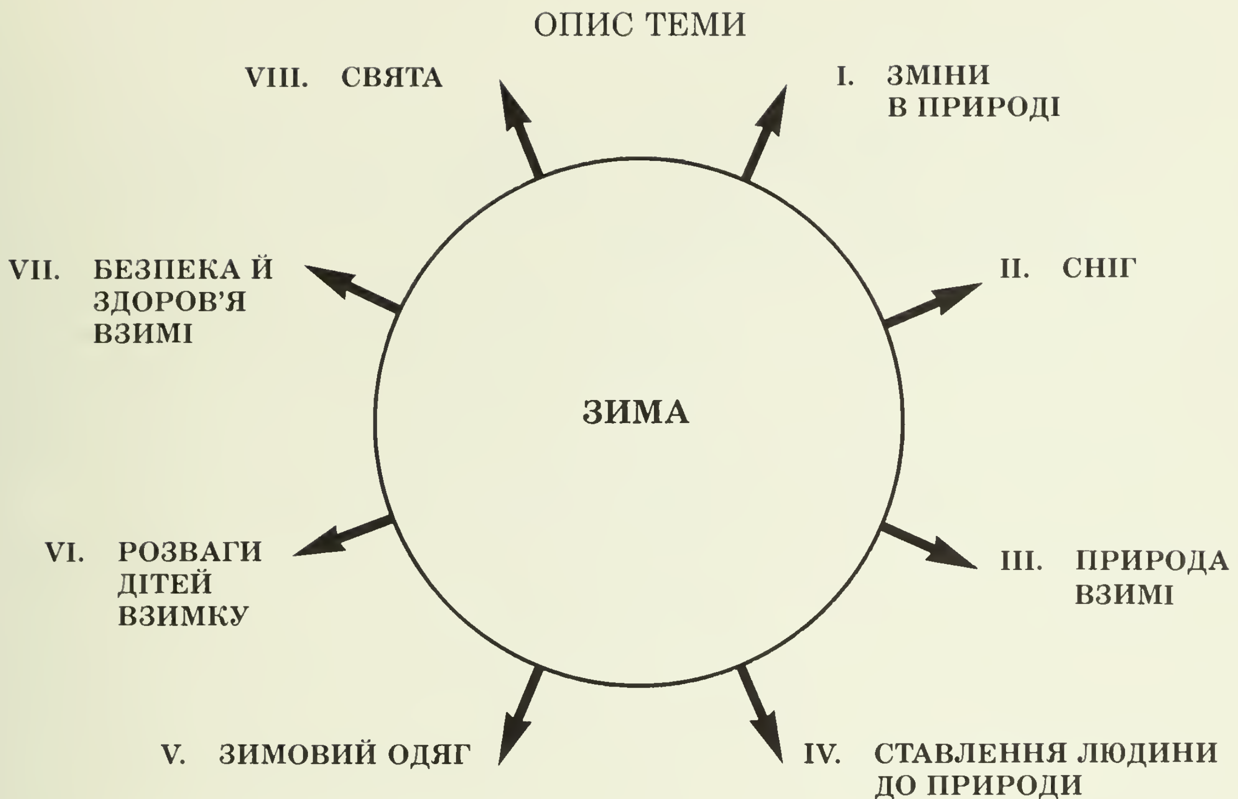
Під-тему VII -- Безпека й здоров'я взимі.

Інші загальні теми, такі як "Весна", "Осінь", "Родина" і т. п. можна також приготовляти за поданим зразком.

Склад лекцій наголошує розвиток дитини при підготовленні до читання й писання. У складі включені оповідання і вірші, які вчителі можуть представити клясі у відповідний час. Автор не вимагає, щоб учні самі читали, але щоб розвивали слухове сприймання, поняття ритму в мові, розуміння послідовности думок і т. п.

Щоб полегшити оцінювання учнів, подані способи оцінювання у формі вправ-іспитів, які можна відбивати і вживати безпосередньо або вживати як зразок для виготовлення подібних способів оцінювання.

Опрацьовуючи склад лекцій "Зима", автор брав під увагу психологічний ріст дитини, елементи української мови та культурні складники -- основні посередники у розвитку умінь і засвоєнні лексикону.



Головні думки

- Поширення знання про природу взимку. Необхідні спостереження протягом дня: замерзання озер, температура, снігопад, хуртовина.
- Сніг: Поширити знання про сніг.
- Природа взимі: Поширити знання про природу, та як природа допомагає тваринам і рослинам переживати цю пору року.
- Ставлення людини до природи: Як люди приготовляються до зими.
- Зимовий одяг: Потреба одягати теплий одяг, речі одягу.
- Розваги дітей взимку: Розвинути дійові слова пов'язані з темою; провести екскурсію.
- Безпека і здоров'я: Навчити учнів, як вони можуть давати собі раду в разі загрози їхнього здоров'я або

життя.

- Свята: Ознайомити учнів з народними та релігійними святами в зимовій порі. Ознайомити учнів з обрядами та традиціями святкування.

ЗИМА — РОЗКЛАД ПРАЦІ

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕҐІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
I. Зміни в природі -- представлення під-теми. Пізнавати, що зима відмінна від інших пір року і поширити лексикон до теми.	Учитель представляє тему "Зима", вживаючи картинки або фільми, (стор. 88-93: слова: сніг, зима, білий, лід, сніжинки, снігова баба і т. п.).	Запам'ятують слова/речення за картинками. Самостійно розказують, що діється на картинках. Напр., оглядають картинки, на яких нарисовані тварини або люди і оповідають про все, що бачать.	Поширити чітку вимову слів. Поширити власний запас слів.	Підкріплення добрих навичок слухання.
Ознайомити учнів з літературою про зиму.	Заохочує учнів робити записки в щоденнику про погоду.	Роблять записки у щоденнику; рисують, як сніг падає, сніжинки і т. п.	Поширити і закріпити добрі навички слухання. Ознайомитися з казкою.	Підготовлення до писання.
Пізнавати з картинок пори року.	Читає вірші, оповідання, казки, новинки про зиму.	Слухають пильно, коли вчитель читає з книжки. Переказують казки, оповідання. Говорять вірші хоровим мовленням. Учні вивчають вірші та пісні напам'ять, напр.: А, а, а, вже прийшла зима. Зимно в руки, зимно в вуха Ще й до того завірюха. Пізніше додають рухи.	Поширити розвиток умінь: слухання, усне мовлення.	Підготовлення до читання. Підкріплення зорового сприймання.
Ознайомити учнів з природним процесом життя під час року.	Проводить дискусію на подану тему: дерево -- вліті, восени, взимі.	Беруть активну участь у дискусії. Рисують відповідне дерево, яке зображає пору року.	Поширити та розгорнути усний словник учня.	Природознавство.
Ознайомити учнів з різними обставинами -- сонце, день, ніч, тем-	Учитель навчає учнів співати пісні про зимову пору. Подає учням відповідну змістову картинку і пояснює сло-	Повторюють слова, речення за вчителем.	Дати учням практичне ознайомлення зі словом та реченням.	Фізкультура.

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
пература, хмари та вітер у зимовій порі.	ва мінами.			
Розвинути і закріпити вміння виконувати досліди та розказувати, крок за кроком, що діється.	Вимагає, щоб учні приносили картинки, вісті з дому -- заохочує учнів розказувати про речі, які вони принесли.	Переглядають газети, журнали та вирізують картинки про зиму. У клясі розказують про свої картинки.	Розвинути спостереження загального довколишнього світу. Пізнавати зимову пору по ілюстраціях на картинках.	Суспільні науки.
	Виводить учнів надвір спостерігати довколишній вид світу. Питає учнів: "Чи зимно надворі?", "Що ви бачите?". Учитель вживає назви днів тижня, назви місяців, назви пір року.	Сприймають оточення в зимовій порі та висловлюють свої враження й думки. "Так, надворі зимно.", "Я бачу сніг.", "Ми бачимо сніг." Учні повторюють та засвоюють назви речей, днів тижня, місяців року та пір року.	Засвоїти слова. що відповідають на питання хто? що? який? яка? яке? що це? чи? Вивчити напам'ять вірші за словами вчителя. Складати речення, описуючи картинку.	Мистецтво.
Навчити учнів висловлювати наслідки досліду.	Ставить загадки на тему "Зима", заохочує учнів придумувати і задавати загадки. Наприклад: Що сіре вліті, а біле взимі? Відповіді: зайчик, сова, земля. Що вбране вліті, а голе взимі? Відповідь: дерево.	Придумують та висловлюють загадки.	Драматизувати, звертаючи увагу на початок, середину і кінець вірша чи оповідання (послідовність).	Музика.
	Оповідає казки; розповідає про різні ділянки. Заохочує	Драматизують вірші, казки, пісні. Застосовують і закріплюють знання	Закріпити уміння складати усні відпо-	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕҐІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	читання вголос, звертає увагу на інтонацію, на чітку вимову слів, на читання зліва направо і т. п.	добрих навичок і мовне уміння у всіх ділянках теми. Ілюструють зміст вірша, казки, оповідання та диктують речення.	віді на запитання. Дати учням нагоду складати речення за змістом картинок. Заохотити і закріпити уміння передавати переказ недовгих казок (5-10 слів) за допомогою картинок. Навчити назви речей, днів, місяців, пір року. Ознайомити з іменниками і займенниками -- Хлопець іде у ліс. (Він іде у ліс.); з дієсловами -- Що я роблю?/ що робиш?/ що будеш робити?/ що зробив?/ що робить Василь? Заохотити учнів до читання книжки. Ознайомити учнів зі шкільною бібліотекою і поведінкою в бібліотеці. Заохотити учнів читати книжки й написані матеріяли.	Читання. Суспільні науки.

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
II. Сніг -- представлення під-теми.				
Поширити лексикон пов'язаний з темою.	Учитель виводить учнів надвір, коли падає сніг. Підкреслює, що сніжинки мають відмінні і схожі властивості.	Учні спостерігають, слухають, як сніг падає; приглядаються, як сніжинки виглядають. Розказують про свої спостереження.	Розвинути уяву та вміння висловлюватися. Розвинути вміння подавати власне враження.	Фізкультура. Музика. Природознавство. Суспільні науки. Мистецтво. Слухання. Читання. Писання. Мовлення.
Закріпити уміння і добрі навички слухання.	Заохочує учнів робити експерименти: а. чому сніг перемінюється у воду? б. чому температура міняється? в. як вітер снігом сіє?	Учні переводять досліди і переказують, крок за кроком, що діється і роблять висновки.	Розвинути вміння переводити досліди й робити висновки.	
Ознайомити учнів з літературою про сніг.	Навчає поняття простору і слова пов'язані з цим поняттям (вгору/вниз; праворуч/ліворуч; найдальше/найближче).	Учні виробляють янголів у снігу. Учні виконують рухи, вимовляють слова. Засвоюють поняття простору. Учні виробляють різні букви в снігу (у, х, о, р і т. п.).	Розвинути великі м'язи та вміння виконувати накази. Підсилити вміння виконувати накази пов'язані з поняттями простору, які є потрібні для читання.	
Навчати зорового, усного та слухового розрізнення.	Виписує ярлики, підписи на картинках, щоб заохочувати учнів до читання та писання, (стор. 91).	Кажуть, що написати на ярликах на картинках.	Закріпити вміння розрізняти форми в природі.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
Навчати української термінології пов'язаної з дослідами.	Уживає різні способи, щоб заохотити учнів думати логічно, (стор. 58).	Учні відповідають на загадку та придумують власні загадки.	Закріплювати поняття, що те, що кажемо можна записати (заохочувати учнів до читання).	
	а. Загадки: "Я думаю, про щось біле. Воно падає з хмари."	Вислухують вірші, оповідання та вивчають вірш напам'ять за прикладом учителя. Переказують оповідання за порядком подій.	Заохочувати учнів до самостійного думання.	
	б. Переказ казки за порядком. Учитель пояснює, що казка має початок, середину й кінець, (стор. 83).	Учні виконують приказані завдання.	Поширити ознайомлення з літературою про сніг. Закріпити уміння переповідати вірші, оповідання за порядком подій.	
Плекати любов до книжки.	Підкреслює, що кожна казка має початок, середину, кінець. Читає вибрані літературні твори про сніг.		Навчати учня змінювати тон голосу, щоб його читання не було "монотонним".	
	Проводить певні вправи:		Заохочувати хорове мовлення.	
	а. пізнавати зміну нормального тону,			
	б. однина/множина -- сніжинка/сніжинки; вітер/вітри; сніг/сніги,		Закріплювати точність у слуханні та у вимовленні слів, речень та фактів.	
	в. вирізування/обрисовування -- управляти координацію між руками		Практично ознайомлювати учнів зі складом -- сніг па-да-є (іде), ві-тер ві-є,	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	і очима,		сні-гом сі-є.	
	г. слухання -- шепче слово/речення у вухо учня. Учень переказує іншому учневі,	Учні переказують, що вони чули.	Навчитися чітко вимовляти слова з голосними а, о, у, і, е, и: сніг, сніги вітер, вітри зима, зими руки, сніжинка, очі.	
	ґ. накази -- "Покажи, де сніг!",	Учні показують і кажуть: "Тут сніг."		
	д. пізнавати безглуздість у реченні -- "Мама зварила сніг на вечерю.",	Учні вибирають невідповідне слово і виправляють речення: "Ні, мама зварила моркву на вечерю." Співають "Кіт не знав", Ігри, вірші та пісні, (ст.169).		
	е. драматизувати події вірша, казки: "Покажіть, як ліпити сніжку."	Драматизують дію чи дії: "Я ліплю сніжку ось так", та виконують рухи.	Виробити дрібні м'язи та зміцнити координацію між рукою/оком.	
	Навчати пісні про сніг.	Вивчають пісні про сніг: "Біло, біло", "Падає, падає", "Сипле, сипле сніг".	Навчитися мімікою зображувати прослухане.	Мистецтво. Фізкультура. Музика. Драматизація.

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
III. Природа взимі -- представлення під-теми.				
Розвинути вміння правильно розмовляти.	Учитель показує картинки дерева без листя і сосни.	Учні ілюструють двоякі дерева -- ілюструють листя різних дерев і шпильки сосни.	Вивчити різні роди дерев і речей.	Розвиток мовлення, слухання, зорових спостережень.
Закріпити добрі навички слухання.	Висвітлює фільм, на якому показується тварин взимку; подає відповідні назви тварин.	Дивляться на фільм -- вивчають назви тварин.		Підготовка до читання, писання.
Приготувати учня до читання й писання.	Учитель показує картинки, на яких учні бачать сірих зайців/білих зайців. Запитує, що сталося.	Учні відповідають на запитання вчителя.	Розвинути уяву та вміння висловлюватися.	Фізкультура. Мистецтво.
Поширити лексикон пов'язаний з темою природознавства.	Учитель показує картинки птахів, які відлітають взимі і птахів, які зимують з нами.	Учні розказують, чому птахи відлітають.	Поширити вміння розподіляти за категоріями речі з природи: рослини, тварини, комахи, дерева. Тварини - ведмідь, сорока, риба, птаха. Рослини - кущ, сосна, трава, дерево.	Музика. Література. Математика. Природознавство.
Виробляти в учня уміння логічного думання в українській мові.	Запитує, чому декотрі птахи відлітають. Учитель дозволяє учням драматизувати рухи тварин, птахів, комах.	Учні драматизують рухи природних істот.	Вимовляти чітко двоскладові і трискладові слова та придумувати речення з цими словами.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	Учитель висвітлює фільм, який показує комах, жаб, зайців, лисів, вовків, різних птахів, і заохочує учнів пізнавати їх та оповідати, як і де вони зимують.	Учні пізнають тварин, комах, птахів і кажуть, як і де вони зимують.	Поширити лексикон.	
	Учитель читає вірші, оповідання, казки вибрані для теми природознавства.	Слухають літературне читання.	Розвинути вміння систематично засвоювати інформацію.	
	Учить учнів співати пісні про природознавство: ... Як сніг зайчики біленькі. Ось великі і маленькі!... ... За кущами вовк чекає, І на зайчиків позирає.	Навчаються співати пісні. Вивчають, як зображувати почуття: страх, непевність, веселість, бадьорість.	Вивчити ритм і вибити слух.	
	Запитує, що далі станеться. (Всі зайчики повтікали.)	Учні відгадують, як вірш/пісня закінчується. Грають ролю. Один учень вовк, а інші зайчики. Вовк біжить ловити зайчиків, коли музика перестає грати або діти перестають пісню співати.	Виробити вміння виконувати логічні вправи об'єднання видових понять у роді: ведмідь, заєць, лис -- тварини; сойка, сорока, горобчик -- птахи; сосна, калина, дуб -- дерева.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	Учитель навчає учнів гру в пальці "Це мій зайчик". Учитель приносить ляльки-тварини для гри в пальці.	Учні вживають ляльки, щоб засвоїти назви тварин.	Учні прислухаються та навчаються виділяти звуки у складі слова: с сойка, с сова.	Драматизація.
	Учитель переводить вправи, вживаючи іменники в однині і множині: заєць - зайці, зайчик - зайчики, вовк - вовки, сойка - сойки.			
	Навчає учнів називати тварин, птахів, комах на картинках.	Учні це виконують в скорому порядку.	Закріпити уміння переказувати оповідання в правильному порядку. Виробити точну координацію між рукою та очима. Виробити дрібні м'язи в руках і приготовити учнів до писання.	
	Приготовляє та переводить різні слухові вправи, щоб виробляти точність у вимові, голосі, словах, інтонації. Наприклад: а. котрий тон вищий, нижчий, середній? Вітер легко повіває. Вітер гуде. Вітер свище.	Учні пізнають зміну основного тону і висловлюють рішення.		
	б. Котрий звук голосніший? Стукання в двері/вітер віє.	Учні пізнають, котрий звук голосніший і кажуть: "Стук в двері голосніший".		

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	Тупання ногами/сніг падає. Сніг скрипить/тупання ногами. Сніг падає/плескання в долоні.			
	Учитель дає учням нагоду обрисувати вирізані форми тварин.	Учні обрисовують форми тварин.		
	Подає учневі слухові вправи, які допоможуть йому розрізняти (фонологія): а. римовані слова: сова, слова б. точна вимова: сніг, сніп; білий, бідний; баба, слаба; віє, сіє.	Учні розрізняють і повторюють слова за вчителем.		
	Учитель дає вправи, щоб учні пізнавали точність речень: Чи ти чуєш... Як снігова баба кричить? Як дитина плаче? Як сніг співає? Як сніговий дід плеще в долоні?	Учні відповідають: "Снігова баба не кричить. Хлопець кричить." "Дитина плаче." "Сніг не співає. Дівчина співає." "Сніговий дід не плеще в долоні. Учитель плеще в долоні."		
	Учитель приготовляє тасьму, на котрій записує звуки: як сніг скрипить під ногами/ діти граються в снігу/	Учні прислухаються до звуків і висловлюють свою опінію. Учні відгадують: Чи то сніг? Чи то баба?		

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	вітер віє/ авто їде по снігу.			
	Вправи для мовного розрізнення: а. Я думаю про щось біле, що звучить як "пиріг". Це зліплене зі снігу. Звучить як "мама". б. Початкові звуки: сніг, сів, сам; білий, біжи, баба. Чиє ім'я починається на букву "с", "б"? і т. д. в. Кінцеві звуки: (голосні) сіє-віє; рукавиці-хлопці; баба-жаба.	Учні повторюють слова і вимовляють с. в -- Степан, Василь.		

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
V. Зимовий одяг -- представлення під-теми.				
Поширити вміння клясифікувати, організовувати, впорядковувати думки пов'язані з темою.	Учитель з учнями дискутує про потребу теплого одягу під час зимової пори, вживаючи картинки.		Поширити лексикон.	Слуховий, усний, зоровий, повний розвиток мистецтва.
				Фізкультура.
				Музика.
Розвивати поняття та охоту складати щось для загальної дискусії.	Вимовляє нові слова -- чоботи, рукавиці.	Описують свої думки, сприймають і правильно вимовляють нові слова -- чоботи.	Закріпити добрі навички слухання.	Мистецтво.
				Математика.
Розуміти потребу поширювати лексикон та вміння усного мовлення.	Читає вибрані вірші, казки з літератури, наприклад, казку І. Франка "Рукавичка".	Вислухують вірші, оповідання і стараються засвоювати зміст та порядок подій.	Пізнавати, що існує певна інтонація в реченні. Поширити лексикон назв тварин.	Природознавство. Суспільні науки. Драматизація.
		Переповідають казки, вживаючи свої слова, (5-10 речень).		
Пристосовувати лексикон і мовлення до щоденної потреби.	Записує слова, які учень вибирає з картинки і диктує вголос.	Рисують свій одяг та подають слова/речення, які вчитель записує на картинці.	Навчитися послідовно переповідати зміст оповідання.	
	Дає учням нагоду відрізняти величину речей у формі гри: Котрі чоботи великі? (найбільші), котрі малі? (найменші); Котрі чоботи середнього розміру? Вибери	Розрізнюють і протиставлять. Відповідають на запитання вчителя: "Мої чоботи найбільші (великі)." "Іванові чоботи середнього розміру." "Я маю найбільшу шапку."	Поширити вміння складати речення. Закріпити підготовку до читання й писання.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
	собі найбільшу шапку.		Уміти відрізняти розмір одягу та інших речей (це допоможе учневі відрізняти великі букви від малих).	
	Завдає такі вправи, щоб учень міг брати жваву участь -- учень починає слово звуком, учитель докінчує слово: _оботи; _апка; _альто.	Один учень дає початковий звук слова: ч-ч-ч-решта учнів повторюють слово чоботи... ш-ш-ш-учні повторюють слово шапка, п-п-п-учні повторюють слово пальто.		
	Учитель повторює вибрані слова, речення: чоботи, шапка, пальто, шалик, рукавиці.	Учні чітко повторюють поодинокі слова, речення за вчителем. Учні повторюють двоскладові і трискладові слова за вчителем.	Навчити уважно слухати, та спрямовувати увагу на початок слова та на склади слів.	
	"Я маю малі чоботи."		Поширити уміння відповідати.	
	Дає нагоду розрізняти: "Хто має червоні рукавиці?" "Хто має жовте пальто?"			
	Дає учням нагоду пізнавати речі одягу та будувати речення і відповідати на запитання.		Чітко вимовляти слова з голосними а, о, у, і, е, и.	
	Учитель запитує: "Покажи мені шапку." "Якого кольору шапка?" "Чи це маленька шапка?"	Учні складають речення й відповідають на питання вчителя. Один учень відповідає: "Я маю червону шапку". Запитання - інші учні відповідають: "Іване, чи ти маєш чорні чоботи?"	Ознайомити з наказовим реченням. Поширити уміння ставити питання.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
		"Ні, мої чоботи бронзові."	Звернути увагу на інтонацію простого речення та питального речення.	
		Учні драматизують: "Я одягаю штани. (пальто)" Учень показує на шапку і каже: "Це шапка." Учень складає складні речення: "Це червона шапка." "Це велика, червона шапка."	Поширити уміння складати складні речення.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
VIII. Свята -- представлення під-теми. a. "Різдво"				
Розвинути і поширити лексикон пов'язаний з різними святами.	Учитель ознайомлює учнів з різдвяними символами за картинками; створює нагоду виробляти символи з різних матеріялів.	Учні вимовляють нові слова й запам'ятують їх. Учні виробляють символи і засвоюють слова. Вправляють руко й окомір.	Розвинути уяву, вміння висловлюватися про різдвяні святкування.	Усний, слуховий, зоровий, мовний розвиток. Музика.
Ознайомити учнів з традиціями та обрядами получеными зі святкуванням Різдвяних Свят.	Навчає коляди, щедрівки, віншування, привіти.	Вивчають напам'ять казки, привіти, віншування, засівання.	Розвинути уміння давати відповіді на запитання вчителя за змістом картинок, прослухавши казку або вірш.	Математика. Фізкультура.
Поширити знання про українські різдвяні символи.	Вчить виробляти калач, варити кутю, вареники. Пояснює значення 12-ох страв.	Навчаються, виробляти калачі, варити кутю, вареники. Вивчають назви різних страв. Вимірюють складники перепису вареників.	Виробити спритність пальців та рук для писання.	
Звернути увагу учнів на те, що українці співсвяткують Різдво з іншими народами світу.	Розказує або читає про св. Миколая, Різдво Христове. Навчає пісні, коляди ("О, хто, хто?", "Бог предвічний"). Приносить ялинку і розказує казку "Ялинка" та інші казки, оповідання.	Пізнають, що український нарід має власного дитячого Патрона. Учні прибирають ялинку, описують казку та диктують слова/речення до своєї картинки.	Ознайомити учнів з поняттям міряння складників.	Мистецтво. Підготовлення до читання.
Ознайомити учнів з колядками, віншуванням, засіванням, щедрів-	Пояснює, що є "дідух", і що він символізує.	Виробляють дідуха і беруть його додому.	Вправляти координацію між рукою/оком у підготовці до читання.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
ками, казками і оповіданнями.				
Закріпити любов до української культури, звичаїв та традицій.	Приготовляє вправи у формі гри: а. назви символ за картинкою в скорому порядку. б. однина/множина: янгол/янголи; свічка/свічки. в. висвітлює фільм про Різдвяні Свята. Заохочує учнів розказувати, що вони бачать на картинці або в фільмі.	Учні скоро кажуть назви символів за картинками.	Практичне ознайомлення зі складом, звуком, з голосними, приголосними: свічка, с ч а і св к.	
		Повторюють слова, речення за вчителем. Розпитують про те, що їх цікавить. Учні складають слова/речення та розповідають про висвітлені картинки, фільми.	Чітко вимовляти слова з голосними и, а, о, у, і, е: свічка, миска, калач, дідух, ялинка, коляда, страва.	Правопис.
Поширити і зміцнити любов до пісні, книжки.	Грає різдвяні колядки, щедрівки з пластинок.	Переслухують пластинки; вивчають напам'ять декілька колядок. Драматизують: внесення дідуха в хату, колядування, засівання.	Виробляти логічні вправи розрізнення назв родових і видових понять, напр., види всіх: а. різдвяних символів -- дідух, коляда, ялинка, янголи, свічка, сіно, зірка; б. страв -- кутя, калач, риба, узвар, борщ... Уміти давати відповідь на запитання вчителя за змістом картинки.	

НАСТАНОВИ	ПРОПОНОВАНІ ВЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ	ПРОПОНОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ	СПОДІВАНІ НАСЛІДКИ	ІНТЕҐРУВАННЯ ПРЕДМЕТІВ
			Хто це? Це янгол. Що ти бачиш? Я бачу свічку. Яку ти свічку бачиш? Я бачу зелену свічку. Що ти бачиш? Я бачу калач.	
			Практичне ознайомлення зі складом, звуком: Різ-дво, я-лин-ка, ді-дух, сі-но.	Читання.

УЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ

Цей розділ описує всі слова та граматичну будову, які виникають під час викладу пропонованої теми "Зима". Усі подані стратегії були вироблені з точки зору психології розвитку дитини у віці від шість до сім років, та зосереджуються на найголовнішій настанові предмета -- комунікації. Щоб активувати способи комунікації, треба створювати ситуації, що вимагають думання. Описані стратегії наголошують сприймання, оброблення й висловлювання думок, тощо.

Звичайно, в першій клясі представлення під-тем і виклад лекції мовної діяльности відбуваються передусім усним способом. Щоб уможливити такий спосіб викладу, подані різні стратегії та ілюстрації, які наголошують настанови й головні думки кожної під-теми. На цій підставі вчителі підбирають стратегії відповідні до їхнього стилю викладу та до рівня знання й уміння учнів і послідовно представляють під-теми і предметовий словничок. Точніше пояснення підбирання та пристосування стратегій під час викладу подане в зразкових лекціях.

СХЕМА ВПРАВ

А. ЗВУКИ І БУКВИ:
- приголосні
- голосні

Б. СЛОВА:
- склади
- наголоси

В. ІМЕННИКИ:
- роди в однині і множині
- закінчення
- картинки

Г. ДІЄСЛОВА:
- в теперішньому часі -- в однині і множині
- в минулому часі -- в однині і множині

Ґ. РЕЧЕННЯ:
- просте
- поширене
- питальне/розповідне
- схема речення
- сполучник "і" -- зразок і вправи

Д. ЗАЙМЕННИКИ:
- роди в однині/множині в теперішньому часі
- роди в однині/множині в минулому часі

Вправи - а. представлення займенників
б. переставлення ти на я; ви на ми
в. питання/відповідь -- інтонація

г. уживання займенників я, ти, він, вона, вони

ґ. дієслова в теперішньому часі
дієслова в минулому часі
вибір правильного дієслова до речення

Е. ПРИКМЕТНИКИ:
- закріплення знання/розуміння прикметників
- ступені порівняння прикметників
- хорове мовлення

Є. ПРИЙМЕННИКИ:
- у, в. на, над, під, біля /картинки/

Ж. РОЗРІЗНЮВАННЯ:
- "багато" від "декілька"
- напрям: ліворуч/праворуч; вгору/вниз; схід/захід

З. ПОСЛІДОВНІСТЬ:
- дерево /пори року/
- ідемо надвір
- вранці
- букви /підготовка до читання/

И. АНТОНІМИ

І. ОМОНІМИ (ГОМОНІМИ)

Ї. СИНОНІМИ

Й. ДІЯЛОГИ:
- Удома
- У школі

УЧИТЕЛЬСЬКІ НОТАТКИ

А. ЗВУКИ І БУКВИ

Слова складаються зі звуків. Ми чуємо і утворюємо звуки. Звуки мови поділяються на голосні і приголосні і позначуються на письмі буквами.

I. ПРИГОЛОСНІ: Глухі
Дзвінкі
Пом'якшені

II. ГОЛОСНІ: Прості
Йотовані

НАСТАНОВИ ВПРАВ:
- Розвинути уміння розрізняти подібні звуки, напр., с/ч, б/п, х/з. д/т, я/є.
- Підкріпити уміння чітко вимовляти всі звуки в українській мові.

ЗАУВАГА: До слів, поданих у складі лекцій "Зима", можна додавати інші слова.

I. ПРИГОЛОСНІ

ГЛУХІ

К - куди, ковзани, ковзатися, ковдра, килим
П - падає, підемо, пальто, плащик
С - сніг, сова, сорока, сипле, санчата

Т - темне, тіло. там, тут, температура, тепло. термометр
Ф - форма. фортеця, фут, фазан, фіґура
Х - хмара, хмари, хмарний, хмурний, хитає
Ц - це. цей, цить, цупкий
Ч - чий, чоботи, черевики, чути, чекайте, час
Ш - шапка, шалик. штани
Щ - що, щоденник. ще, щодня, щось

ДЗВІНКІ

Б - білий, біла. багато, баба, бродить
В - великий, вовк, вітер. високий, вільшанка
Г - горбок. густий, говори, говорить, гамір
Ґ - ґудзик, ґудзики, ґудзиків
Д - день, добре, довгий, добрий, дід
Ж - жайворонок, жаби, жакет, жучок
З - зима, зимно, зимний, завірюха
Л - лід. лижви, ліпить, ліпити
М - м'який, мокрий, маленький, мете
Н - надворі, навал, намети, навіває, намело
Р - ріка, ріки, ріці, риба, рукавиця, рукавиці
ДЗ - дзвін
ДЖ - джаґан

СПОЛУЧЕННЯ ДВОХ ПРИГОЛОСНИХ

а. На початку слова:

ЗН - знову, знаю, знайду, знайди
СН - сніг, сніжинка, сніжинки, снігу
БР - бродите, бродить, бродимо
ХМ - хмара, хмари, хмарно
ШТ - штани
КЛ - кладе
КВ - квадрат, квасне, квасний

ВЗ - взимку

ПЛ - пливуть, плаває, плавають, плили

ТР - тримай, треба, трава

СВ - свіжий, свічка

ЗМ - зміна, змінився, змітати

СМ - смак, смачне, смакує

ХВ - хвора, хворий

ШП - шпак, шпаки

ВН - вниз

ГЛ - глибокий, глибкий

ТВ - твердий, тварини, твоє

СХ - схід

ВГ - вгору

ГР - грудень, гра, грає, граються

СП - спорт, спорти, спортивний

ПР - праворуч, праця

ВП - вперед

ЗГ - згортати, згортали, згортаю, згортаємо

ДВ - двір, двоє, два, дві

ПТ - пташка, пташки, птахи

КН - книжка, книжки, книжку

СЛ - слухай, слухайте, слухали, слухав, слухала

КР - кружляються, кружляйтеся, кружляємось

б. Всередині слова:

ВЗ - ковзани, ковзатися, ковзаюся

ШТ - покуштувати, покуштуй, покуштували

ДВ - надворі

ДР - квадрат

ВД - південь

ВТ - вівторок

ТВ - четвер, найтвердіший

ВН - північ

НЧ - санчата

МП - температура
РМ - термометр
ТН - п'ятниця
ВГ - довго, довгий
РД - твердий
РН - хмарно, гарно
СН - квасний, квасне, голосний, весна, ясне
ПЛ - тепло, теплий, тепла
ДК - солодке, солодкий
ЧН - смачний, смачне
НК - сніжинка, сніжинки
ЧК - свічка, свічки, синичка, снігурочка
ВС - змінився
ЖВ - лижви
МН - темне, зимно, зимний, зимна
МК - взимку
ЛК - мілкий
РЗ - замерзає
ШН - соняшний
СТ - густий
КР - мокрий
ДН - середній
НЦ - сонце

в. При кінці слова:

ВГ - довг
РТ - спорт
ВК - вовк

СПОЛУЧЕННЯ ТРЬОХ ПРИГОЛОСНИХ

ВДР - ковдра
ВТР - завтра
СКЛ - складай, складали

СТР - страшно
РЗЛ - замерзла
ЖДЖ - з'їжджати

ПОМ'ЯКШЕНІ ПРИГОЛОСНІ

В українській мові приголосні пом'якшуються, коли вони стоять безпосередньо перед:

i/ м'яким знаком: щось, пальто, низький, маленька;
ii/ буквами я, ю, є: пісня, люди, синє;
iii/ буквою і: білий, вітер, дорогі, ґімназія, діти, жінка, зібрати, високі, лід, мілкий, ніч, південь, ріка, січень, тінь, фіґура, хідник, ціль, слухачі, шість, щітка.

II. ГОЛОСНІ

ПРОСТІ

І - сніг, інші, ідемо, лід, дід, мені
А - зима, падає, баба, авто
Е - де, іде, мене
О - зимно, мороз, одяг
У - взимку, на снігу, учителька
И - високе, вовки, зимно

ЙОТОВАНІ

Я - м'який, м'якший, язик, ялинка, тяжкий
Є - падає, віє, сіє, є
Ї - їхати, їде, з'їздити, з'їжджу
Ю - лютий, люди, люблю, даю, маю

ПІВГОЛОСНИЙ ЗВУК

Й - його, зайчик, малий

Б. СЛОВА

Слова поділяються на повнозначні, /напр., місто, будинок, люди, думка, працювати, вранці, п'ять, гарний і т. п./, і неповнозначні або службові, /напр., прийменники, сполучники, частки/.

Слова діляться на склади. Склад має одну голосну букву. У слові стільки складів, скільки голосних.

Один зі складів у слові звичайно вимовляється голосніше/сильніше ніж всі інші. Цей склад називається наголошеним, а всі інші є ненаголошеними.

СКЛАДИ		
Один	**Два**	**Три або більше**
сніг	зи-ма́	па́-да-є
день	са́н-ки	де́-ре-во
ніч	сі́-чень	сан-ча́-та
кущ	мо-ро́з	ков-за-ни́
вовк	ві́-тер	ка-та́-ли-ся
де?	у-па́в	тем-пе-ра-ту́-ра
що?	сні-жо́к	тер-мо́-метр

* Для точної вимови слів слід спостерігати правила наголосу.

В. ІМЕННИКИ

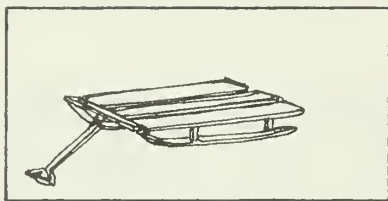
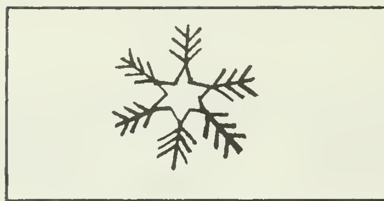
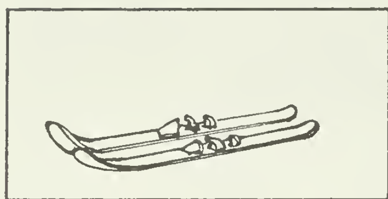
Іменник, це частина мови, яка означає назву предмета і відповідає на питання хто? або що?

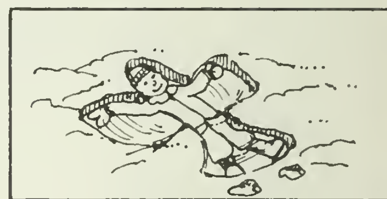
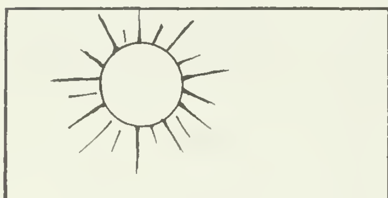
і/ Рід

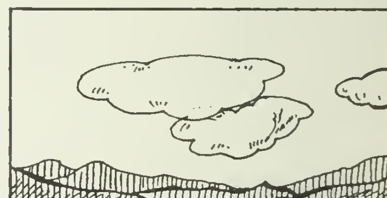
ЖІНОЧИЙ		ЧОЛОВІЧИЙ		СЕРЕДНІЙ	
Однина	Множина	Однина	Множина	Однина	Множина
хмара ріка зима ніч зірка свічка лижва сніжинка	хмари ріки зими ночі зірки свічки лижви сніжинки	сніг мороз вітер день січень зайчик вовк квадрат янгол лід	сніги морози вітри дні січні зайчики вовки квадрати янголи льоди	сонце дерево	сонця дерева

ВПРАВА I.

НАСТАНОВА: Представлення та засвоєння іменників.



Учитель може добрати інші картинки, які ілюструють кущ, дерево, одяг.

ii/ Закінчення

ВПРАВА II.

НАСТАНОВА: Ознайомлення з закінченнями іменників, /напр., сніг, на снігу, сніги; лід, льоду, льодові, на льоду, льоди; зима, зимі, на зиму/.

*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

Г. ДІЄСЛОВА

Дієслова висловлюють, що діється і виявляють, коли щось діється.

і/ Час

ТЕПЕРІШНІЙ		МИНУЛИЙ	
Однина	Множина	Однина	Множина
Я бачу Він бачить Вона бачить	Ми бачимо Ви бачите Вони бачать	Я бачив/ла Він бачив Вона бачила	Ми бачили Ви бачили Вони бачили

Ґ. РЕЧЕННЯ

Речення, це сполучення слів або одне слово, що передає закінчену думку. Речення складається з підмета і присудка.

i/ Просте непоширене речення складається тільки з головних членів:
Діти граються.
Сніг падає.

ii/ Просте поширене речення складається із головних членів і другорядних членів:
Всі діти граються надворі.
Білий сніг падає на землю.

СХЕМА РЕЧЕННЯ	
ПІДМЕТ	ПРИСУДОК
Білий сніг /який?/ /що? хто?/ *Всі діти	падає на землю. /що робить?/ /де робить?/ граються надворі.

iii/ Поширене речення та сполучник "і":

Сніг білий і зимний.
Сніг зимний і мокрий.

У баби є ніс і очі. У мене є ніс і рот. У баби є лоб і голова. У мене є ноги і руки. У баби є капелюх і мітла. У мене є шалик і шапка.

ВПРАВА I.

НАСТАНОВА: Представлення і засвоєння дієслів.



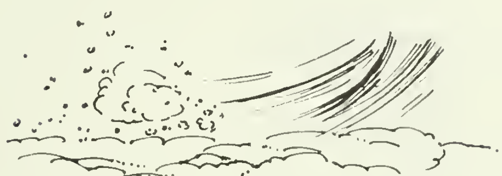
Сніг падає.



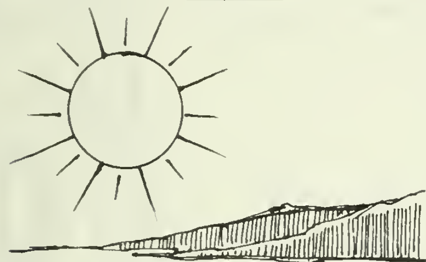
Діти граються.



Зайчик скаче.



Вітер віє.



Сонце світить.

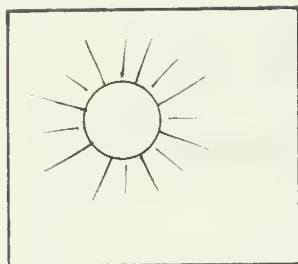


Діти бродять.

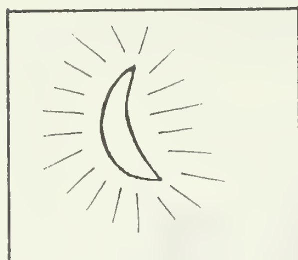
*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

ВПРАВА II.

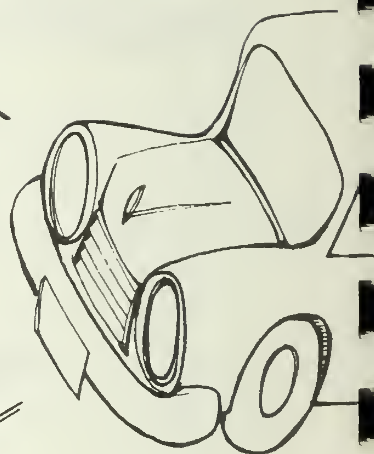
НАСТАНОВА: Розвиток уміння складати речення. Учні говорять за вчителем. Учитель каже: "Світить" і показує пальцем на світло. Учитель показує на сонце, тоді на світло, а учні кажуть: "Сонце світить".



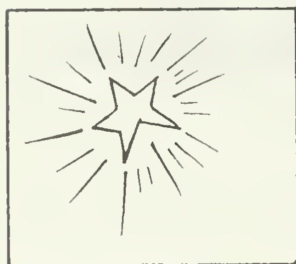
Сонце світить.



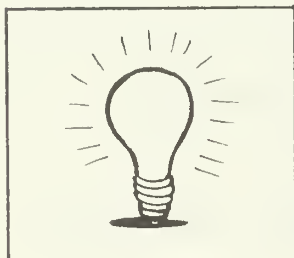
Місяць світить.



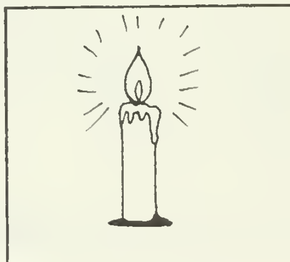
СВІТИТЬ



Зірка світить.



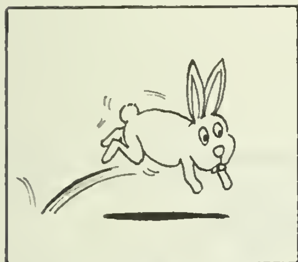
Жарівка світить.



Свічка світить.

ВПРАВА III.

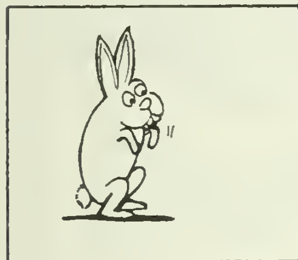
НАСТАНОВА: Підкріплення знання дієслів і складання простих речень.



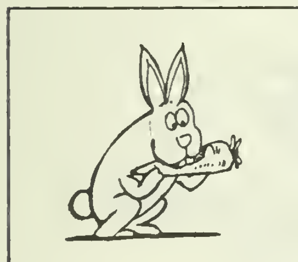
Зайчик скаче.
/Зайчики скачуть./



ЗАЙЧИК



Зайчик стоїть.
/Зайчики стоять./

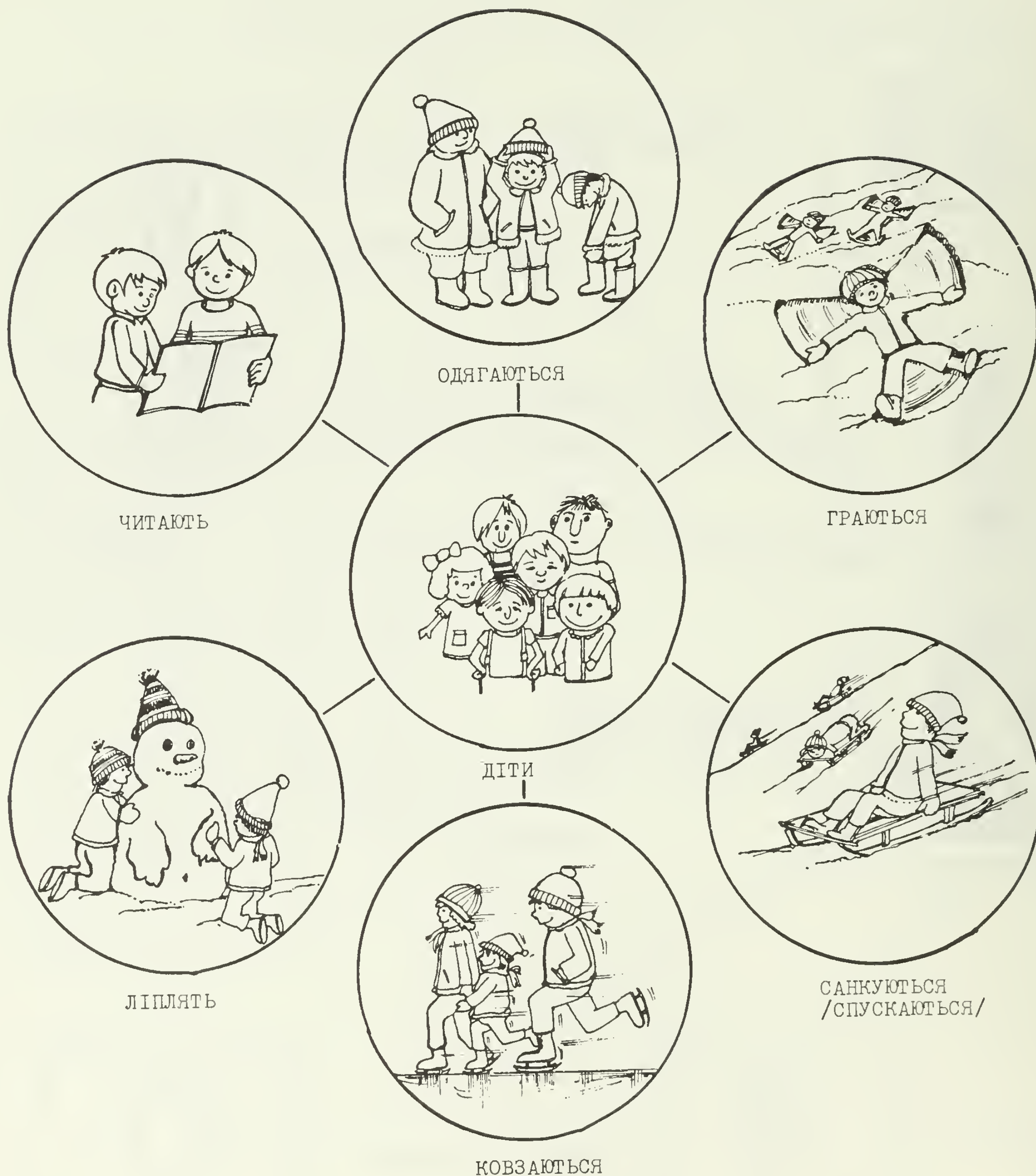


Зайчик їсть.
/Зайчики їдять./

*Учителі зможуть те саме приготовити в множині.

ВПРАВА IV.

НАСТАНОВА: Сприймання дієслів і складання простих речень.



*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

Д. ЗАЙМЕННИКИ

Частина мови, яка вказує на предмети, ознаки, кількість, але не називає їх, називається займенником, напр., <u>він</u>, <u>вона</u>, <u>я</u>, <u>ти</u>, <u>ви</u>, <u>вони</u>, <u>ми</u>.

і/ Рід

ЖІНОЧИЙ	ЧОЛОВІЧИЙ
Однина <u>Анна</u> грається надворі. <u>Вона</u> ліпить снігову бабу. **Множина** <u>Дівчата</u> граються надворі. <u>Вони</u> ліплять снігову бабу.	**Однина** <u>Іван</u> грається в снігу. <u>Він</u> ліпить діда. **Множина** <u>Хлопці</u> граються в снігу. <u>Вони</u> ліплять діда.

СЕРЕДНІЙ
Однина <u>Сонце</u> світить ясно. <u>Воно</u> огріває світ. **Множина** <u>Дерева</u> мають зелене листя. <u>Вони</u> мають зелене листя.

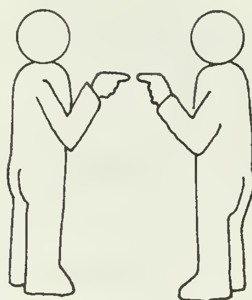
ВПРАВА І.

НАСТАНОВА: Представлення і засвоєння займенників я, ти, ми, ви, він, вона, вони.

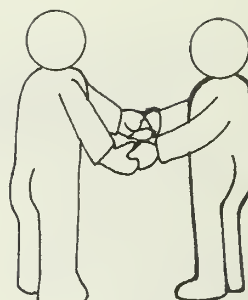
А. Я, ТИ, МИ



Я



ТИ



МИ

Б. Я, ВІН, ВОНА, ВИ



ВІН



Я



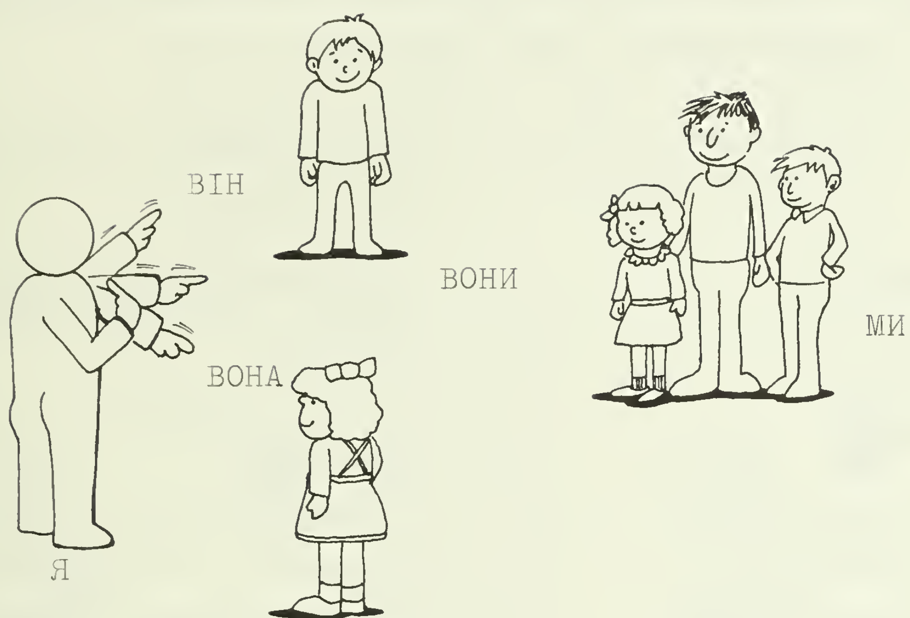
ВОНА





ВИ

В. Я. ВІН, ВОНА. ВОНИ



ВПРАВА II.

НАСТАНОВИ: Розвиток уміння перемінювати займенники з ти на я; з ви на ми.

Підкріплення вміння точно і правильно відповідати на різні питання.

Куди ти йдеш?	Я йду надвір. /додому, читати, одягатися, гратися, співати/
Куди ви йдете?	Ми йдемо додому.
Що ти робиш?	Я читаю. /граюся, співаю, їм/
На кого ти чекаєш?	Я чекаю на друга.
На кого ви чекаєте?	Ми чекаємо на вчителя.
Що ти маєш на голові?	Я маю шапку на голові. /волосся, капелюх/
Що ви несете?	Ми несемо м'ячі.
З ким ти йдеш додому?	Я йду додому з мамою.
Чи ви вдома?	Ні, ми у школі.

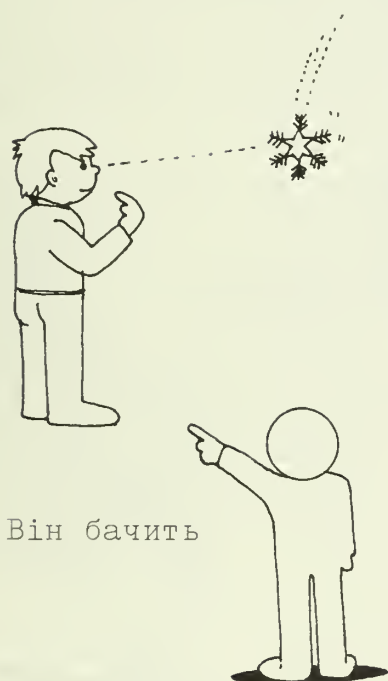
ВПРАВА III.

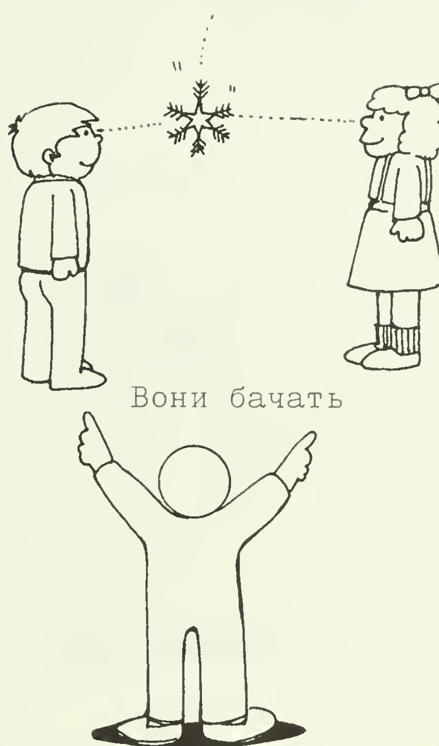
НАСТАНОВА: Сприймання дієслів та підкріплення вживання займенників ти, вона, він. Учні виконують рухи і вимовляють речення. Один учень запитує:

Що ти бачиш?

Що Тарас бачить?

Що він бачить?





Ця вправа також закріплює вжиток правильної інтонації у питальних і розповідних реченнях.

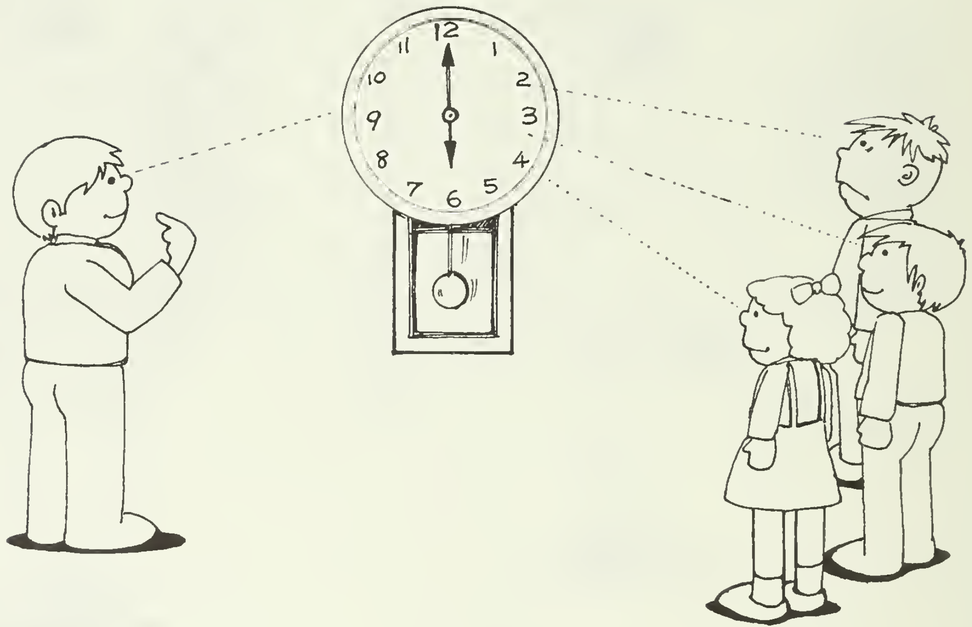
ВПРАВА IV.

НАСТАНОВА: Сприймання дієслів та підкріплення вживання займенників я, ми, вони в теперішньому часі.

Учитель запитує: Що ти бачиш?
Що ви бачите?

Перша група відповідає:
Я бачу ....

Друга група відповідає:
Ми бачимо ....



*Важно притримуватися правильної інтонації.

ВПРАВА V.

НАСТАНОВИ: Сприймання дієслів і закріплення вживання дієслова бачити в минулому часі.

Підкріплення уміння перемінювати займенник ти на я.

Складання простого й поширеного речення.

Кляса поділена на дві групи. Одна група завдає питання, а друга група відповідає.

ПЕРША ГРУПА (?)	ДРУГА ГРУПА (.)
Хто це?	Це дівчата.
Кого ти бачив? (Кого ви бачили?)	Я бачив дівчат. (Ми бачили дівчат.)
Де ти бачив дівчат? (Де ви бачили дівчат?)	Я бачив дівчат надворі. (Ми бачили дівчат надворі.)
Що вони робили?	Я бачив, що дівчата ліпили бабу надворі. (Ми бачили, що дівчата ліпили бабу надворі.)
Яку бабу вони ліпили?	Я бачив, що дівчата ліпили снігову бабу надворі. (Ми бачили, що дівчата ліпили снігову бабу надворі.)

ВПРАВА VI.

НАСТАНОВА: Розвиток уміння підбирати до речення правильне дієслово. Усна праця.

Хлопці /бродила, бродив, бродили/ по снігу.
Дівчата /співає, співали, співав/ пісню.
Ми /ходили, ходив, ходила/ надвір.
Василь /гралася, грався, граються/ в снігу.
Сніг /падає, впав, впаде/ вночі.
Вони /ліпила, ліпив, ліпили/ снігову бабу.

Дієслова, які учні повинні закріпити в пам'яті:

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС	МИНУЛИЙ ЧАС
падає	падав
бродить	бродив, бродила
броджу	бродив, бродила
бродимо	бродили
граюся	грався, гралася
грається	грався, гралася
граємося	гралися
ліпимо	ліпили
ліплю	ліпила, ліпив
ліпить	ліпила, ліпив

Е. ПРИКМЕТНИКИ

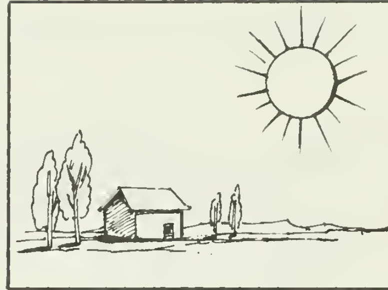
Прикметник, це частина мови, яка показує ознаку предмета і відповідає на питання який? чий?.

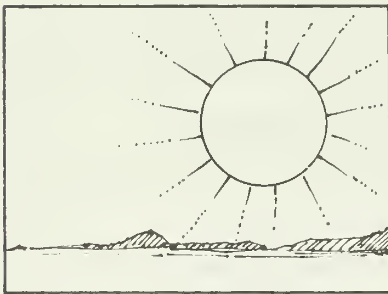
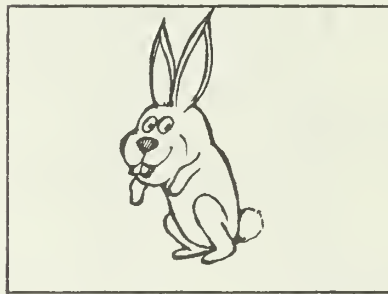
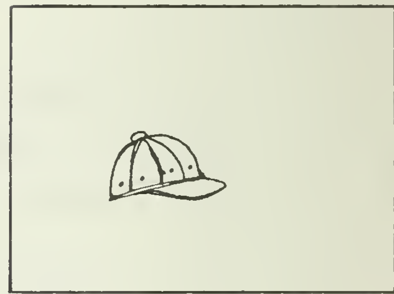
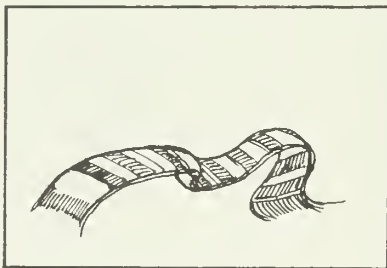
і/ Рід

ЖІНОЧИЙ (ЯКА?)	ЧОЛОВІЧИЙ (ЯКИЙ?)	СЕРЕДНІЙ (ЯКЕ?)
темна хмара	ясний день	ясне сонце
снігова баба	сніговий дід	зимне повітря
темна ніч	глибокий сніг	зелене дерево
зимна вода	зимний вітер	гарне пальто
біла сніжинка	білий зайчик	
маленька шапка	великий чобіт	
сіра пташка	довгий шалик	

ВПРАВА І.

НАСТАНОВА: Підкріплення знання прикметників.


*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

ВПРАВА II.

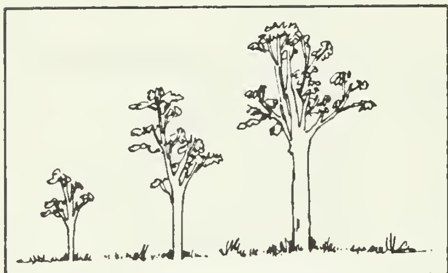
а/ Учні оглядають вибрані вчителем картинки і усно описують кожну картинку, вживаючи повні речення.

б/ Хорове мовлення: Учитель промовляє речення, а учні всі разом за ним повторюють.
Напр.. "У середу вранці сніг покрив травники і дахи білими килимами." і т. п.

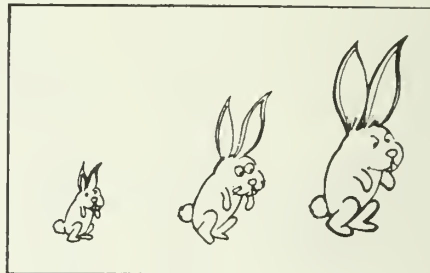
ВПРАВА III.

НАСТАНОВА: Ознайомлення зі ступенями порівняння прикметників.

Напр., твердий, твердіший, найтвердіший
глибокий, глибший, найглибший
зимний, зимніший, найзимніший
теплий, тепліший, найтепліший
високий, вищий, найвищий
низький, нижчий, найнижчий



високе вище найвище



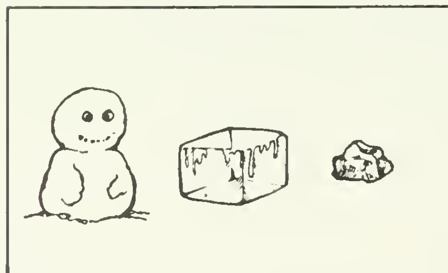
маленький середній великий



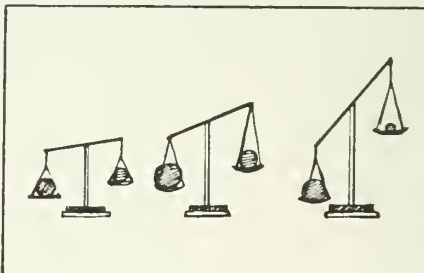
найглибший глибший глибокий



зимна, зимніша, найзимніша



твердий твердіший найтвердіший



тяжке тяжче найтяжче

*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

ВПРАВА IV.

Хорове мовлення: Учитель промовляє слова і речення, а учні повторюють за ним, /прикметники і прислівники/.

а/ ЗИМНО. ЗИМНІШЕ, НАЙЗИМНІШЕ

Сьогодні зимно.
Сьогодні зимніше ніж було вчора.
Котрий день у тижні був найзимніший?
Четвер був найзимніший.
В понеділок було найзимніше.

б/ МЕНШЕ, БІЛЬШЕ

Цього тижня було менше теплих днів.
У грудні було більше зимних днів.
У котрому місяці є найбільше днів?

в/ ВГОРУ, ВНИЗ

Чи температура сьогодні підійшла вгору, чи впала вниз?
Сьогодні температура впала вниз.
Вчора температура підійшла вгору.

г/ ТВЕРДИЙ, ТВЕРДІШИЙ, НАЙТВЕРДІШИЙ

Сніговий замет твердий.
Лід твердіший від снігу.
Камінь найтвердіший.

ґ/ ВИСОКЕ, ВИЩЕ, НАЙВИЩЕ

Це дерево високе.
То дерево вище.
Це дерево найвище.

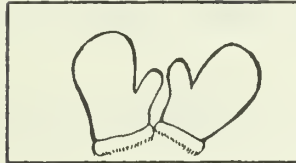
д/ ТЕПЛО, ТЕПЛІШЕ, НАЙТЕПЛІШЕ

В нашій кімнаті тепло.
В кімнаті тепліше ніж надворі.
Влітку найтепліше.

ВПРАВА V.

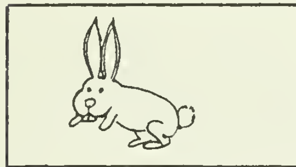
НАСТАНОВА: Підкріплення знання порівняльних прикметників.

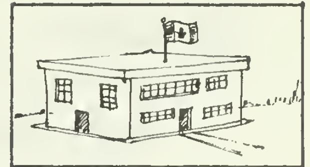
Котре най-
менше?



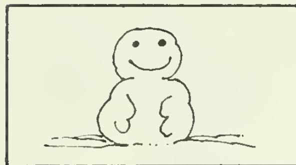


Котре най-
більше?





Котре най-
вище?



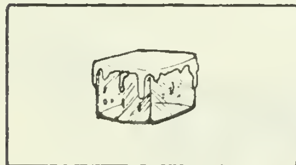


Котре най-
нижче?





Котре най-
тепліше?





Чия тінь найдовша?

Чия тінь найкоротша?



*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

Є. ПРИЙМЕННИКИ

Прийменник, це службова частина мови, яка служить для зв'язку слів у реченні і вказує, де щось є, або де щось відбувається. Напр., на, у, в, під, над, біля та інші.

а. Сніговий дід стоїть надворі у снігу.

б. Михась грається в кімнаті.

в. Він сидить на кріслі.

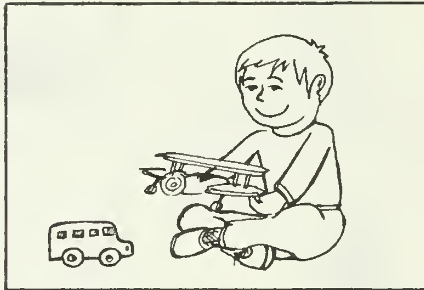
г. Хмари пливуть над містом.

ґ. Вона під столом.

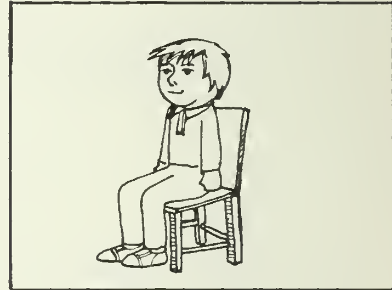
д. Діти зліпили снігову бабу біля школи.



у



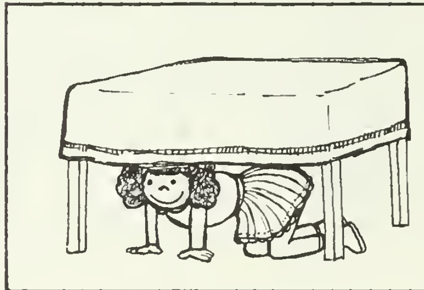
в



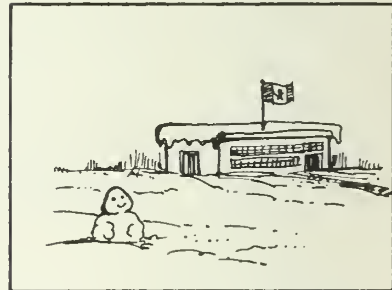
на



над



під



біля

*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

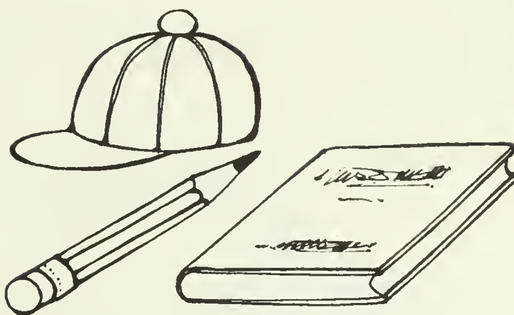
Ж. РОЗРІЗНЮВАННЯ

ВПРАВА І.

НАСТАНОВА: Розвиток уміння відрізняти багато від декілька.

ЗРАЗОК: Питання вчителя:
Чи ти бачиш багато
речей, чи декілька?

Відповідь учня/учнів:
Я бачу декілька речей.
Ми бачимо декілька речей.



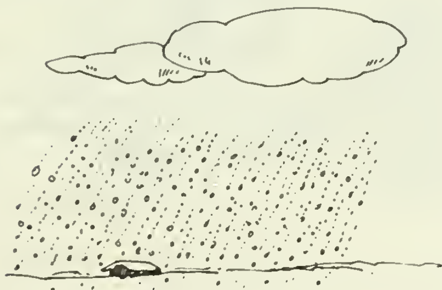
Я бачу багато яблук.
Ми бачимо багато яблук.



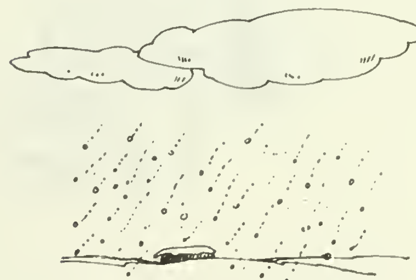
Я бачу декілька яблук.
Ми бачимо декілька яблук.



Я бачу багато сніжинок.
Ми бачимо багато сніжинок.



Я бачу декілька сніжинок.
Ми бачимо декілька сніжинок.



3. ПОСЛІДОВНІСТЬ

ВПРАВА І.

НАСТАНОВИ: Підкріплення розуміння послідовности дій.

Підкріплення розуміння, що все відбувається в послідовному порядку.

ВКАЗІВКА: Зазначіть числами 1, 2 або 3 послідовність подій на рисунках.

1. Дерево



2. Ідемо надвір



3. Вранці

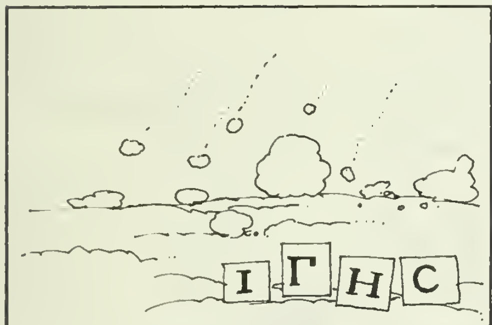


*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

ВПРАВА II.

НАСТАНОВИ: Ознайомлення з виглядом друкованого слова.

Складання поодиноких звуків за порядком поданим на картинках.



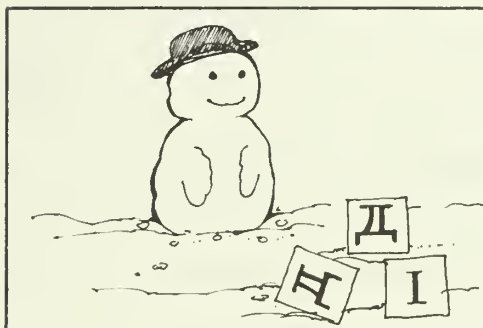
СНІГ



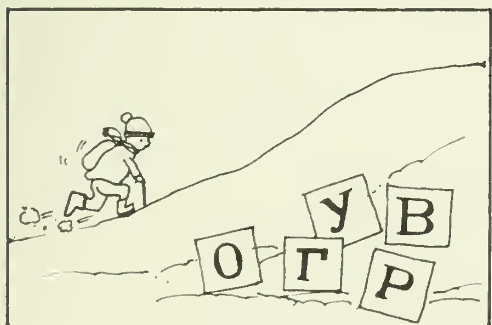
БАБА



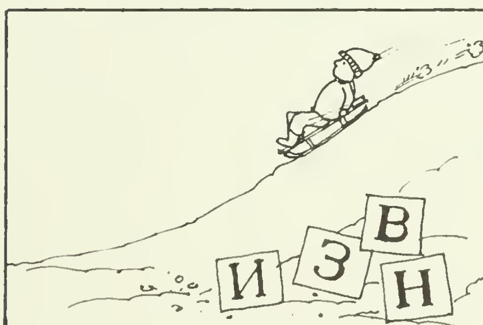
СНІЖИНКА



ДІД



ВГОРУ



ВНИЗ

И. АНТОНІМИ

Антоніми, це пари слів з протилежним значенням.

білий	чорний	мокре	сухе
вгору	вниз	мокрий	сухий
весна	осінь	південь	північ
високий	низький	ранок	вечір
глибокий	мілкий	скоро	повільно
голосний	тихий	солодке	квасне, кисле
голосно	тихо	соняшний	хмарний
густий	рідкий	схід	захід
день	ніч	твердий	м'який
зима	літо	цупкий	м'який
зимно	тепло	ліворуч	праворуч
маленька	велика	маленький	великий

ВПРАВА І.

НАСТАНОВА: Підкріплення розуміння і знання антонімів.

Учні складають речення, вживаючи антоніми.

Наприклад: Сніг білий. У школі тепло.
Чобіт чорний. Надворі холодно.

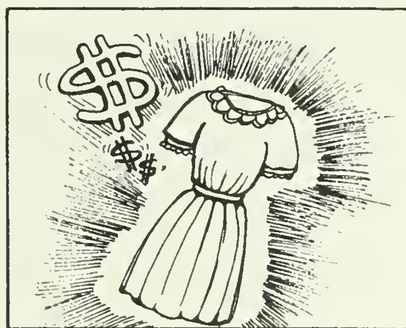
I. ОМОНІМИ (ГОМОНІМИ)

Слова, однакові за звучанням, але зовсім різні за значенням звуться омонімами (гомонімами).

Наприклад: Місяць світить вночі.
Це місяць липень.



Це моя дорогá мама.



Це дорогá сукня.

Ї. СИНОНІМИ

Синоніми, це слова, відмінні, різні своїм звуковим складом. звуковою формою, але однакові або дуже близькі своїм значенням.

Наприклад: завірюха, хуртовина, метелиця
сміливий, відважний, хоробрий
зимно, холодно
ковзатися, кататися
сипле, падає, сіє
віє, дує, повіває

Й. ДІЯЛОГИ

1. УДОМА

Мама:	Діти, сьогодні падає сніг.
Анна:	Я люблю сніг.
Степан:	Сьогодні холодно надворі.
Анна:	Я одягаю теплий плащ.
Степан:	Сьогодні я взуваю зимові чоботи.
Мама:	Не забудьте взяти шапки і рукавиці.
Анна:	Степане, дивись який густий сніг!
Степан:	Дивись який він лапатий!
Мама:	У школі роздягніться, щоб вам було приємно в клясі.
Анна:	Ми підемо надвір під час перерви.
Степан:	Будемо гратися в снігу.
Мама:	Не забудьте тепло одягнутися, коли будете іти надвір.
Степан:	Ходи, Анно! Я вже йду до школи.
Діти:	До побачення, мамо!
Мама:	До побачення, діти! Будьте чемні в школі.

2. У ШКОЛІ

Учитель:	Скажіть, будь ласка, діти, коли це буває? День починається пізно. Ніч довга. Земля біла. Погода холодна. Падає сніг. Дує вітер. Холодно. Хто знає, коли це буває? Марусю, ти?
Маруся:	Я знаю. Це буває взимку.
Учитель:	Лесю, яке буває небо взимку?
Леся:	Взимку небо не синє. Воно сіре.
Учитель:	Який колір любить зима?
Іван:	Зима любить білий колір.
Учитель:	Чому ти так думаєш?
Іван:	Тому що взимку сніг білий, зайчики білі, дахи білі і дерева білі.
Учитель:	Які пташки люблять зиму?
Ірина:	Я знаю! Горобчики люблять зиму.
Степан:	Сова любить зиму.
Маруся:	Сорока любить зиму.
Василь:	Я знаю! Я знаю! Сойка любить зиму.
Учитель:	Яка це пора року?
Діти:	Це зимова пора року.

ЗРАЗКОВІ ЛЕКЦІЇ

МОВНИЙ РОЗВИТОК

ТЕМА: ЗИМА ПІД-ТЕМА: СНІГ

НАСТАНОВИ: Учні першої кляси сприймають навчання усіми своїми почуттями. Саме тому існує потреба розвивати кожну дитину в цілості, себто її м'язи, мислення, слух, смак, зір і мовлення. Мовні настанови обов'язково повинні включати руховий, зоровий, мовний та слуховий ріст дитини. На цій підставі побудовані наступні настанови:

1. Поширювати лексикон пов'язаний з темою.

2. Поширювати ознайомлення з літературою про тему.

3. Розвивати і підкріплювати правильне усне мовлення.

4. Збуджувати в учня зацікавлення до усного мовлення та до друкованого слова.

5. Повторювати уже знайомі слова, речення, вірші, пісні та казки.

6. Поширювати слухове і зорове розрізнення /дискримінацію/ форми, кольору, розміру, тону, звуку, зорового вигляду /чим речі подібні , а чим вони відрізняються/, температури, ваги і т. д.

7. Поширювати зорове та слухове запам'ятання слів, речень, казок, віршів, пісень за картинками.

8. Підкріплювати знання частин тіла.

9. Поширювати просторові поняття, які виражають напрям, розташованість, місце, із зв'язками між ними. /Напр., Де ліва рука? Ось ліва рука. Де твоя ліва рука? Моя ліва рука на твоїй голові./

10. Поширювати моторні та рухові поняття.

Я кладу руку на ніс.
Я плещу в долоні.
Я маю волосся на голові.
Я їду вперед.
Я їду праворуч.
Я скачу, як зайчик.

11. Зміцнювати м'язи та координацію між оком і рукою.

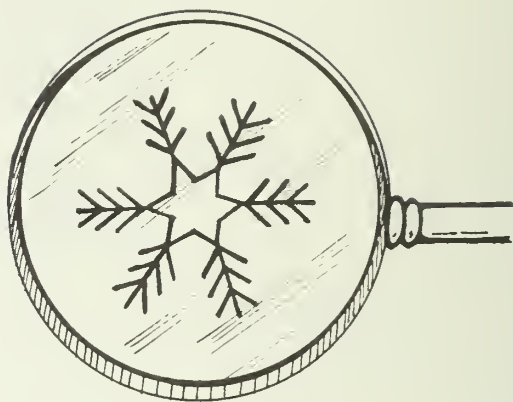
РОЗПОДІЛ ЧАСУ: Увага! Подана зразкова лекція охоплює лише один день праці. У лекції включені різні предмети. Навчання теми "Зима" повинно тривати від шести до дев'яти тижнів. Навчання під-теми "Сніг" може тривати один тиждень. Учитель повинен переглянути цілий розклад теми "Зима" і цілий розклад під-теми "Сніг". Тоді він повинен вибрати потрібні елементи та обмежити або поширити подану діяльність відповідно до потреби.

МЕТОДА: Слухова, зорова, рухова, усна, писемна -- друкування учителя.

УЧИТЕЛЬСЬКІ СТРАТЕГІЇ: Дискусія й запитання, ігри, вірші, оповідання, казки, загадки, драматизація, прогулянка, усне мовлення за вчителем, праця в групі -- хорове мовлення, самостійне мовлення, запис думок, висловів, пов'язання руху зі словом, виконання наказу, переведення експериментів, спів, відповіді на запитання, переказ казок, віршів і пісень.

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
	Учитель ставить ряд питань:	Учні відповідають на запитання вчителя:
	Якого кольору сніг?	Сніг білий.
	Чи буває червоний сніг?	Ні, не буває червоного снігу.
	Чи сніг завжди білий?	Так, сніг завжди білий.
	Чи сніг теплий?	Ні, сніг холодний.
	Чи можна сніг загріти?	Ні, снігу не можна гріти.
	Чому не можна гріти снігу?	Сніг топиться, коли його грієш.

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
	Покуштуйте!	
	Чи сніг солодкий?	Ні, сніг не солодкий.
	Чи сніг солоний?	Ні, сніг не солоний.
	Чи сніг кислий?	Ні, сніг не кислий.
	Який смак має сніг?	Сніг має смак води.
	Чи сніг сухий?	Ні, сніг мокрий.
	Чи сніг твердий?	Ні, сніг м'який.
	Тепер розповіжте мені дещо про сніг.	Сніг білий; сніг холодний; сніг тане; сніг м'який; сніг можна їсти; сніг має смак води.
	Звідки падає сніг?	Сніг падає з хмари. Сніг падає згори. /з неба/
	Чому сніг тане у ваших руках?	Наші руки теплі, а сніг тане від тепла.
	Що станеться зі снігом, коли покладемо його надворі?	Учні подумають і хтось відповість: "Сніг замерзне."
	Чому сніг замерзне надворі, а не замерзне в клясі?	Бо в клясі тепло, а надворі холодно. /зимно/
	Учитель наказує винести сніг надвір, щоб учні переконались, що станеться зі снігом.	

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
	Представлення теми:	
30 - 40 хвилин	Учитель вибирає день, коли падає сніг. Учитель виводить учнів надвір та наказує, щоб вони ловили сніжинки на темне тло паперу, або пальта. Учитель заохочує учнів приглядатися до сніжинок і спостерігати, як вони виглядають крізь збільшувальне скло.	
Математика 30 хвилин	Учитель пояснює, що можна довідатися, як холодно надворі, та як тепло в клясі, вживаючи інструмент, що називається "термометр". 	Учні повторюють слова за вчителем: термометр, як зимно?, як тепло?, експеримент. Учні роблять експеримент, щоб довідатися дещо про температуру і термометр.

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Усна мова	Питання:	
	Скільки кінчиків має сніжинка? Скільки галузок вона має?	Учні приглядаються, рахують кінчики та відповідають: "Сніжинка має шість кінчиків." /має шість галузок/
	Чи всі сніжинки виглядають однаково?	Учні кажуть, що кожна сніжинка відмінна від інших, але що всі мають шість кінчиків та шість галузок.
	Чи всі сніжинки однакового розміру?	Декотрі сніжинки є великі, а декотрі маленькі.
	Учитель каже учням заплющити очі й слухати, як падає сніг. Опісля запитує чи чути, як сніжинки падають.	Учні виконують наказ учителя. Потім усі учні відповідають: "Ні, не чути, як сніг падає."
	Учитель наказує зловити декілька сніжинок на папір, або рукав пальта та занести їх у клясу.	Учні виконують наказ учителя. Вони спостерігають, що коли входять у теплу кімнату, сніжинки танують та перемінюються в маленькі

краплинки води. "Нема сніжинок, це вода." Учні повторюють: "Сніжинки тануть та перемінюються у воду."

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Галузь науки	Учитель вносить в клясу два глечики снігу. При вході в клясу запитує учнів: "Що сталося зі сніжинками?"	Учні відповідають: "Сніжинки розтопились і перемінились у воду."
Усна мова	ДИСКУСІЯ:	
	Учитель веде дискусію про те, що сніг має деякі особливості. "Скільки сніжинок у глечику?" Учитель роздає по жмені снігу кожному учневі.	Учні сідають в коло та відповідають при допомозі вчителя: "Дуже багато", "Не можна почислити", "Так багато, що не можна почислити".
Галузь науки 20 - 30 хвилин	Учитель розповідає, що потрібно, щоб зробити експеримент: закрашену на червоно воду, скляну соломку, широку миску, скляний глечик, холодну воду.	Два учні роблять експеримент, а всі інші учні спостерігають та відповідають на питання і ставлять свої запити. Це повторюється.

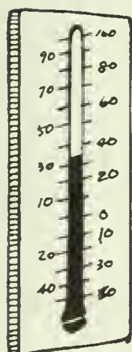
РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:

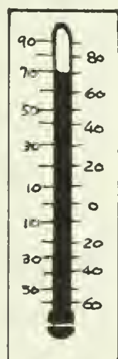
ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ

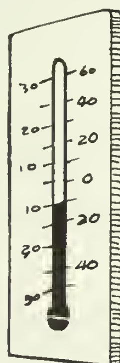
ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ



Учитель показує, як читати термометр.







Учні спостерігають, що стається із закрашеною водою, коли додається до неї холодну воду, та коли додається гарячу воду.
Учні висловлюють свої спостереження:
"Червона вода в соломці падає вниз."
"Червона вода в соломці підноситься вверх."

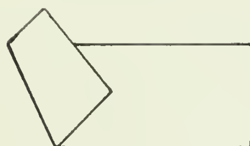
Учні, які роблять експеримент, ставлять справжні термометри у теплу воду і читають температуру поверх зеро.
Усі учні повторюють за вчителем:
"25° градусів поверх зеро."

"10° градусів нижче зеро."
"75° градусів тепла (поверх зеро)."
"15° градусів морозу (нижче зеро)."

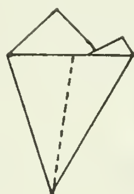
РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Мистецтво 30 хвилин	Учитель роздає білі квадрати паперу. Промовляє речення, які учні повторюють.	Учні повторюють речення за вчителем: "Я маю квадрат паперу." "Я маю квадрат білого паперу." "Я виріжу сніжинку." "Я виріжу білу сніжинку."

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Розвиток руко/окоміру	Як скласти папір, щоб вирізати сніжинку з шістьма кінчиками. Квадрат  Зложи папір удвоє. 	"Я складаю папір." "Я вирізую сніжинку." "Я вирізую сніжинку з паперу." "Я вирізую сніжинку з білого паперу." "Моя сніжинка гарна." "Сніжинка має шість кінчиків." "Сніжинка має шість галузок." "Я приклею сніжинку на чорний /синій/ папір." "Я засилю ниточку в сніжинку." "Я вивішу свою сніжинку."

Заверни лівий куток і загни.



Ще раз заверни лівий куток паперу і загни.



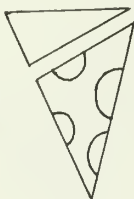
Зложи вдвоє.



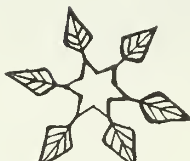
Зріж вершок по --- лінії.



Зріж вершок навкісь --
це дасть вид сніжинки.
Виріж зазначені частини
складеного паперу.



Розложи сніжинку.



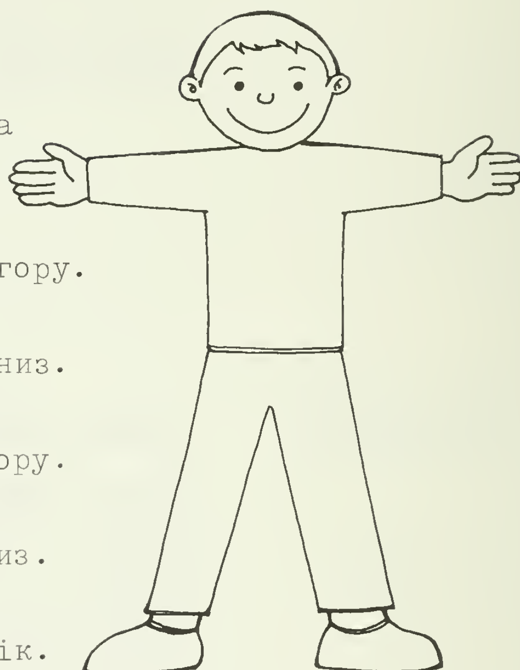
РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Друкування Читання 10 - 20 хвилин	Учитель повторює слова за учнем та друкує слова білим олівцем на темному тлі: Джейсон, сніжинка. Це моя сніжинка. Я вирізав сніжинку. Потім учитель читає надруковані слова.	Учень диктує своє ім'я та слова про сніжинку. Учень починає розуміти, що те, що людина думає можна висловити, те що людина думає або вимовляє можна записати, а те, що записане можна прочитати. Учень починає розуміти природний процес у навчанні мови: "Я думаю, висловлюю свою думку, записую її і читаю."
Фізкультура 30 хвилин	Учитель виводить учнів у сніг, де ще ніхто не ходив. Учитель пояснює, що учні будуть по черзі 'працювати' /по 5 або 6 учнів нараз/. Усі інші учні будуть дивитися на них та будуть повторювати речення за вчителем. Учитель скоро вибере 5-6 учнів і скаже: "Виберіть собі місце в снігу. Тепер лягайте спиною на сніг."	

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
	Зрозуміння вказівок.	Учні виконують накази.

1. Руки при боках, ноги разом.

2. Піднесіть руки вгору. Спустіть руки вниз.

3. Тримайте ноги на місці.



4. Права рука -- вгору.

5. Права рука -- вниз.

6. Ліва рука -- вгору.

7. Ліва рука -- вниз.

8. Ліва нога -- вбік.

9. Ліва нога -- на місце.

10. Права нога -- вбік.

11. Права нога -- на місце.

12. Руки вгору.

13. Руки вниз.

14. Ноги вбік.

15. Ноги на місце.

16. Права рука і пра-
ва нога рухаються.

17. Права рука і права
нога на місці.

18. Ліва рука і ліва
нога рухаються.

19. Ліва рука і ліва
нога на місці.

20. Права рука/ліва
рука рухаються.

21. Права рука/ліва
рука стоять на місці.

22. Ліва рука/права нога
рухаються.

23. Ліва рука/права нога
стоять на місці.

/Можна продовжити або
скоротити накази./

РОЗПОДІЛ ЧАСУ І ПРЕДМЕТ:	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧИТЕЛЯ	ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ
Слухання Читання Мовлення 15 хвилин	Учитель наказує, щоб учні уважно послухали вірш, щоб потім могли відповісти на питання: Звідки походить сніг?	
	Учитель читає вірш із журналу "Веселка": "Дід Мороз трусив кожух." Дід Мороз трусив кожух, І на землю падав пух. Поле, річку і село Білим снігом замело.	Учитель читає, а учні уважно слухають. Потім учитель знову читає вірш, а учні за ним повторюють слова.
	Учитель запитує учнів: "Чи справді так стається?" "Чи сніг падає з кожуха, чи з хмари?"	Учні відповідають, що сніг падає з хмари, а не з кожуха.
Музика Спів 20 хвилин	"Біло, біло в лісі стало" "Пісня про голосні" (Пісні подані в розділі "Мішані вправи для під-теми "Сніг".")	Учні повторюють слова першої строфи за вчителем. Учні співають слова до мелодії.

МІШАНІ ВПРАВИ ДЛЯ ПІД-ТЕМИ "СНІГ"

I. Учні називають речі, які завжди холодні або завжди гарячі. Учитель показує картинку, а учні кажуть чи річ на картинці холодна, чи гаряча.

Наприклад:	КАРТИНКИ	ВІДПОВІДІ
	1. сніговий дід	сніговий дід холодний
	2. кухня/піч	кухня гаряча
	3. вогонь	вогонь гарячий
	4. сніг	сніг холодний

II. ДЕ ТЕПЛО?

У хаті тепло.
У школі тепло.
Під сонцем тепло.

Я мала сніжинка,
Снігова дитинка,
З неба я злітаю,
З вітром все гуляю.
Гоп, гоп, гопай-да!
Хай ввесь вік живе зима!

ДЕ ЗИМНО?

На снігу зимно.
Уранці зимно.
У ріці зимно.

ДЕ ГАРЯЧЕ?

Біля вогню гаряче.
У печі гаряче.

III. Учні розкажуть, де сніжинки падають.

На хату.
Надворі.
На дерево.
На хідник.
На землю.
На голову.
На ялинку.
На дах.
На авто.
і т. д.



КАЗКА: - Слухання
- Переповідання
- Упорядковування подій

КАЗКА ПРО СЕРДИТУ ЗИМУ

1

Розсердилася Зима та й задумала все, що живе, вигубити. Найперше стала вона до пташок добиратися. Надоїли вони їй своїм криком та писком. І подула Зима хóлодом, пострясала листя з дерев і порозкидала його по дорогах. Не мали де пташки дітися. Стали вони думку думати. Зібралися і полетіли за високі гори, за синє море, в теплі краї. Остався лиш горобець, але й той під стріху сховався. Зима лиш надармо сердилася.

2

Бачить зима, що пташкам не може нічого зробити і стала добиратися до звірів. Засипала снігом поля, завалила ліси і шле мороз за морозом. Але звірі не злякалися. В одних шерсть густа, кудлата й тепла, другі в глибокі нори поховалися.

Білочка в дуплі орішки гризе. Ведмідь у барлозі лапу ссе. Зайчик гріється, поскакуючи. Коні, корови й овечки в теплій стайні зелене сінце їдять.

Зима ще дужче сердиться.

3

-- Почекайте, -- каже Зима, -- візьмуся я й до людей.

І шле мороз за морозом, один сильніший від другого. А

люди палять у печах, печуть собі бараболі та з Зими насміхаються. Доведеться комусь за дровами в ліс поїхати, то одягне кожух, натягне теплі рукавиці і так стане сокирою махати та дерево рубати, аж піт тече.

По дорозі переганяються люди санками, з кожухів аж пара йде, погоничі ногами тупають, руками збивають і ще хваляться, що мороз якраз добрий.

Зима знову засоромилася.

4

А найбільше не до ладу було їй те, що навіть малі хлопці з неї кепкували. Возяться на саночках і забавляються весело, баби зі снігу ставлять.

Бачить Зима, що ніхто її не боїться і аж заплакала зі злости. Зі стріх закапали сльози і настала тепла весна.

Матвійчук, М., Друга книжечка, /Вінніпеґ: А. Гомик, 1941/, стор. 69-71.

Слова для індивідуального мовлення, хорового мовлення та для співу.

БІЛИЙ СНІЖОК

Па-да-є, па-да-є бі-лий сні-жок, Сте-лить-ся,сте-лить-ся

шлях на гор-бок. Тра,ля,ля ля,ля,ля, тра,ля,ля,ля,

Тра,ля,ля, ля,ля,ля, тра,ля,ля, ля.

Падає, падає густо сніжок,
Білі метелики вкрили горбок.
Тра, ля, ля, ля, ля, ля...

Падає, падає білий сніжок.
Вабить до себе він малих діток.
Тра, ля, ля, ля, ля, ля...

Вавринюк, Є., Пісні для дітей, /Вінніпеґ: Рада української школи при УГПЦ в Канаді, 1974/, стор. 47.

Слова для повторення, хорового мовлення та співання. Можна додати вправи.

ЗАЙЧИКИ В ЛІСІ

Бі - ло, бі-ло в лі - сі ста-ло, Так ба - га -то

сні - гу впа-ло. Як сніг зай-чи - ки бі - лень-кі,

I II

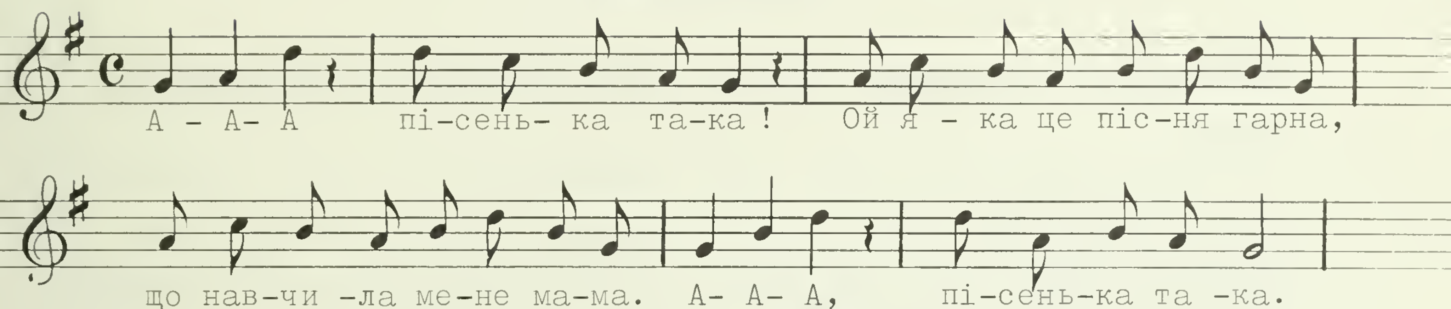
Ось, ве-ли-кі і ма-лень-кі. і ма - лень-кі.

2. За кущами вовк чекає,
   На зайчиків позирає.
   Гей, зайчики, уважайте,
   Біжіть скоро, утікайте.

3. Всі зайчики повтікали,
   І сховатись поспішали.
   А голодний вовк забрався,
   І вже назад не вертався.

Вавринюк, Є., Пісні для дітей, /Вінніпеґ: Рада української школи при УГПЦ в Канаді, 1974/, стор. 48.

ПІСНЯ ПРО ГОЛОСНІ



А-А-А- пісенька така! Ой яка це пісня гарна, що навчила мене мама.
А-А-А- пісенька така!

О-О-О- кругленьке письмо. Як навчуся вже писати, тоді буду і співати
О-О-О- кругленьке письмо!

І-І-І- співаю собі. А як вийду на дорогу, скажу людям Слава Богу.
І-І-І- співаю собі!

И-И-И- рівненько пиши. Як навчишся вже писати, тоді будеш і читати.
И-И-И- рівненько пиши.

У-У-У- я до школи йду. А як вийду на дорогу, скажу усім Слава Богу.
У-У-У- я до школи йду.

Е-Е-Е- таке все криве. Я пишу вже і читаю, нашу мову я вивчаю.
Е-Е-Е- таке все криве.

Я-Я-Я- книжечко моя. Я люблю тебе читати і всі пісеньки співати.
Я-Я-Я- книжечко моя.

Ю-Ю-Ю- казочки люблю. Я їх радо повторяю і багато їх вже знаю.
Ю-Ю-Ю- казочки люблю.

Є-Є-Є- тут є все моє. До науки я все маю і учуся, не дрімаю.
Є-Є-Є- тут є все моє.

Ї-Ї-Ї- має крапки дві. Наші діти вже читають, всі літери добре знают
Ї-Ї-Ї- має крапки дві.

Василишин, С., Дивись, слухай, говори I, /Вінніпеґ: Рада української школи при УГПЦ в Канаді, 1973/, стор. 26.

УСНА ВПРАВА

Картинка для складання речень, питань учителя та відповідей учнів.

Яка це пора року? Чому ти так думаєш? Де сніг лежить? Що роблять діти? Чи це картинки в нашому місті? Що це? /дерево/, /стайня/, /паркан/, /двері/, /сніг/. Чи діти сидять? Що двоє дітей роблять? Що робить найменша дитина? Хто спить тут у буді? /пес/ і т. д.



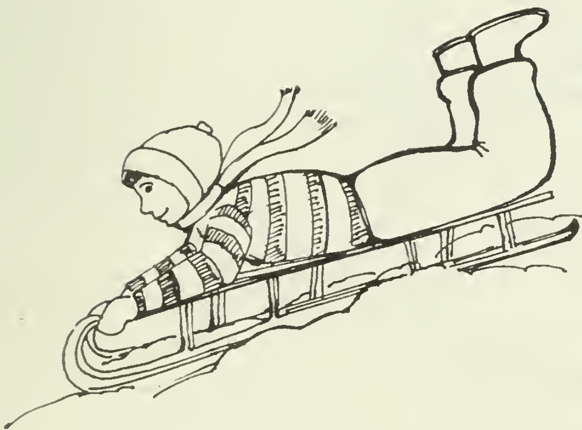
УСНА ВПРАВА

Картинка для складання речень.

Питання: Хто? Що? Скільки? Де? Куди? Яка пора року? і т. д.









УСНА ВПРАВА

Картинка для дискусії і підкріплення знання слів, та складання речень.



УСНА ВПРАВА

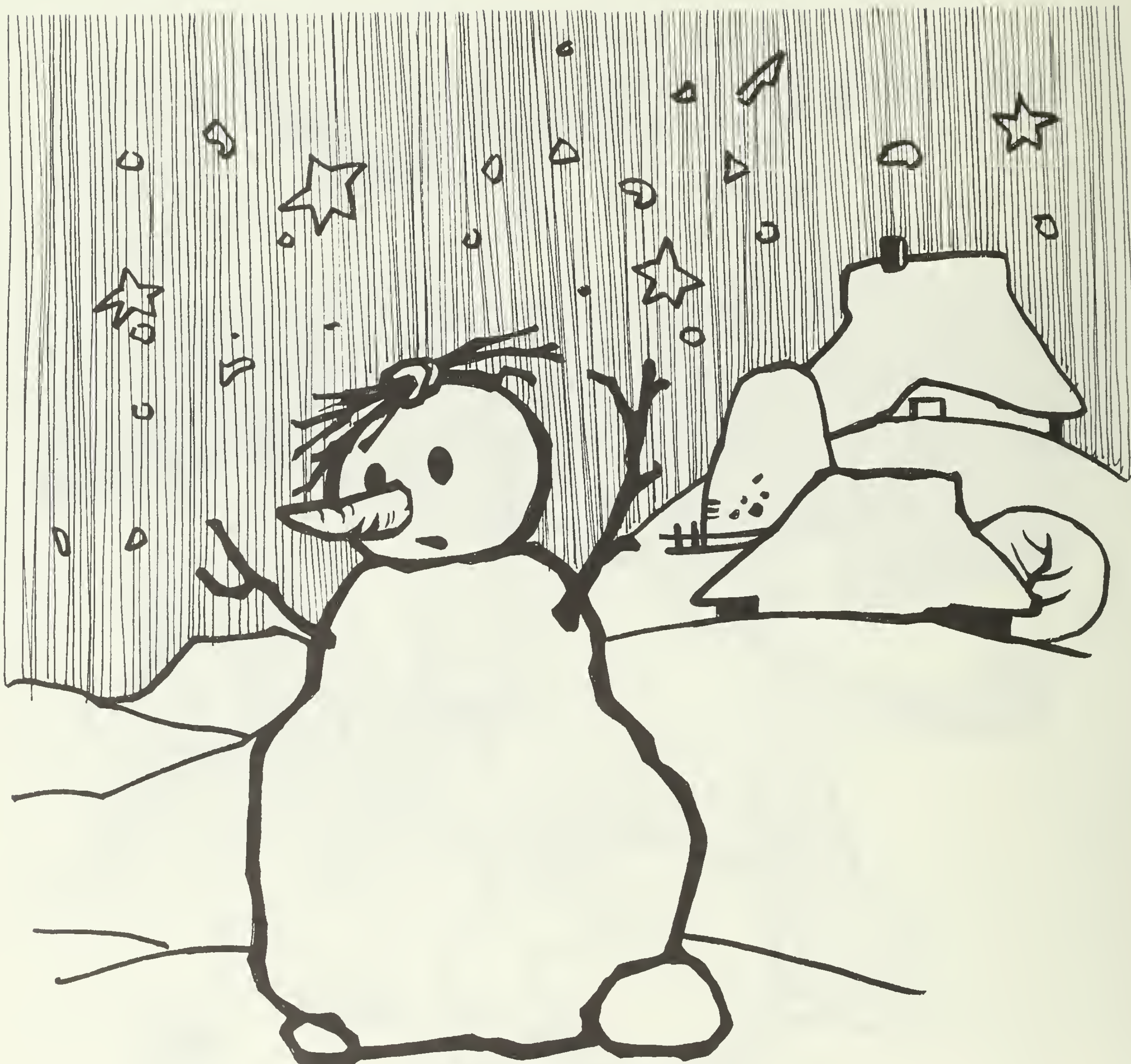
Картинка для розвитку логічного думання, дискусії та упорядковування подій.

1. Розкажи, що ти бачиш.
2. Що діти роблять?
3. Хто зліпив снігового діда?
4. Чи це діється вдень, чи вночі?
5. Що батько робить?



УСНА ВПРАВА

Картинка для дискусії.



УСНА ВПРАВА

Картинка для розвитку логічного думання та систематичного упорядковування подій.

Що сталося перше? друге? третє? четверте?









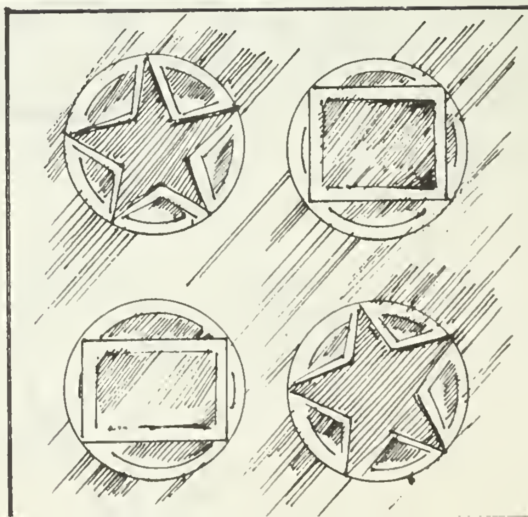
ВПРАВИ — ДІЯЛЬНОСТІ

Вправи для розвитку дрібних м'язів в руках.



Приклеїти на темне тло різні форми видрані з білого паперу.

Під білий папір підкласти вирізану сніжинку-зірку і терти по папері крейдою.



УСНА ВПРАВА

УСНЕ МОВЛЕННЯ: Розкажи, що ти бачиш.
Розкажи, що діти роблять.



УСНА ВПРАВА

РОЗРІЗНЕННЯ:

Чи пізнаєш ці сліди в снігу?

1. 

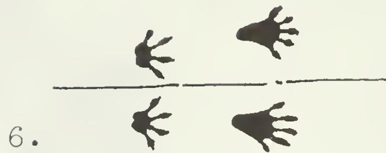
2. 

3. 

Що по льоду - сніг, сніг,
А по снігу - слід, слід.
То Мар'янка ходила
Чобітками слідила,
Стежиночка в'юниста,
Як рядочок намиста.

4. 

5. 

6. 

7. 

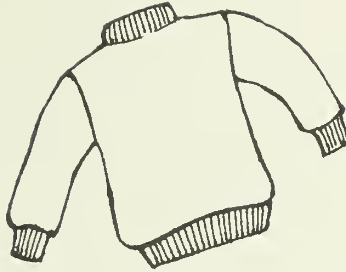
Хто ходив по снігу?
Чиї це сліди?
Хто зробив ці сліди?

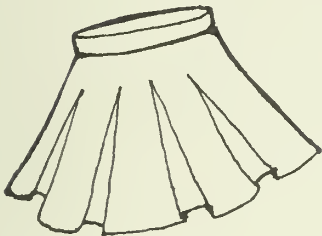
1. Пес
2. Кіт
3. Корова
4. Кінь
5. Заєць
6. Миша
7. Дитина

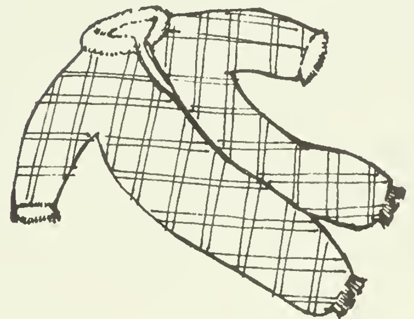
ВПРАВА

РОЗРІЗНЕННЯ:

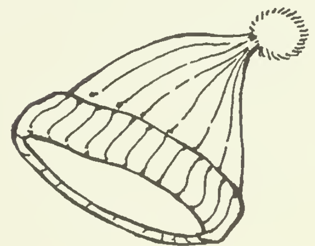
Вибери і обведи колом зимовий одяг:

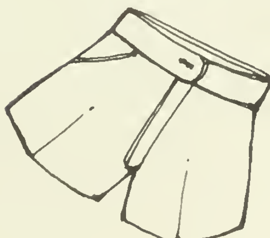
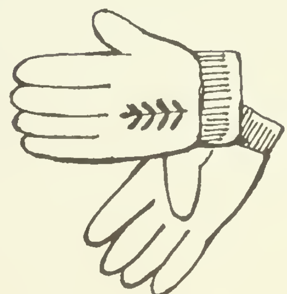









ЗРАЗКИ ОЦІНЮВАННЯ УЧНІВ

Цей розділ є підсумком навчання теми "Зима". Тут подані зразки оцінювання головних понять, як наприклад, розуміння ступенів порівняння прикметників, напряму, послідовности подій або часу і т. п. Кожна правильна відповідь учня може вартувати два пункти. Зразкові вправи, якими можна користуватися в іспиті, подані на наступних сторінках. За цими зразками вчителі повинні вкладати подібні вправи-іспити для оцінювання знання загальної теми або будь-якої під-теми.

При навчанні пропонованих у цьому складі лекцій під-тем учитель повинен оцінювати наступні знання й уміння:

I. ПОРИ РОКУ

а/ Зима, Весна, Літо, Осінь

б/ Зимові картинки

II. СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

а/ Високе, вище, найвище...

б/ Мала, менша, найменша...

в/ Зимно, зимніше, найзимніше...(*прислівник)

III. НАПРЯМ

а/ Ліворуч, праворуч...

б/ Вгору, вниз...

IV. ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОДІЙ

а/ Перше, друге, третє...

б/ Перший, другий, третій... останній...

V. ПРИСЛІВНИКИ

а/ Багато, декілька/кілька...

б/ Холодно, тепло...

РАЗОМ 20 ПУНКТІВ:

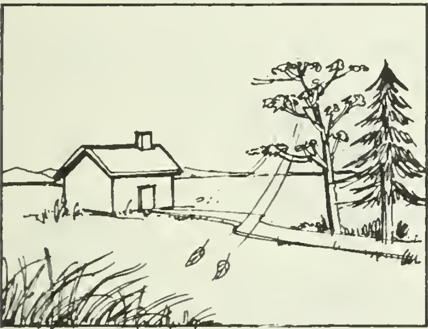
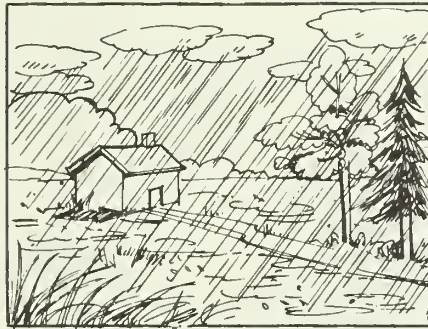
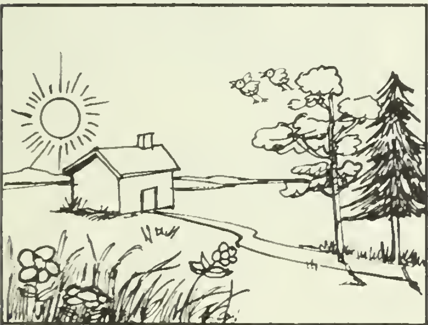
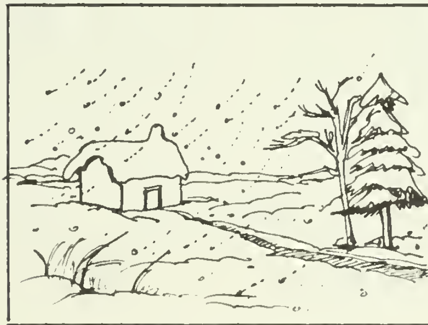
ПУНКТИ	ОЦІНКА
18-20	відмінно
15-17	визначно
12-14	добре
8-11	посередньо
0-7	незадовільно

ЗРАЗКОВІ ВПРАВИ-ІСПИТИ

ПЕРЕВІРЮВАННЯ Й ОЦІНЮВАННЯ СПРИЙМАННЯ МОВИ

I. ПОРИ РОКУ Зима, Весна, Літо, Осінь

а. Котра це пора року?
Знайдіть картинку про літо.
Напишіть: X на картинці про літо.
○ " " " зиму.
□ " " " весну.
△ " " " осінь.

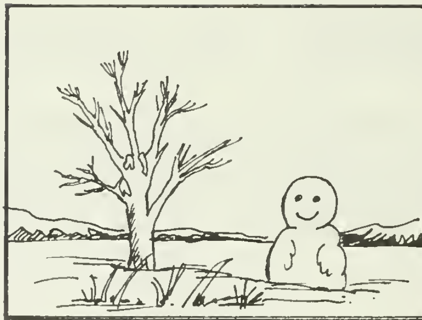





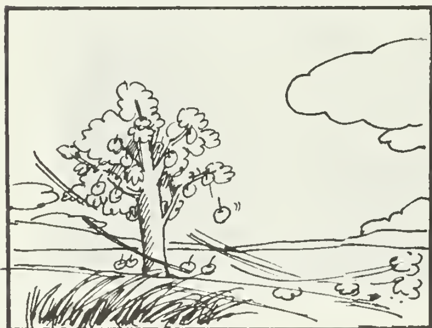
Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

6. Зима

Виберіть зимову картинку. Нарисуйте коло під нею.









*Ілюстрації для учнів подані в розділі "ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ".

II. СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

а. високе, вище, найвище

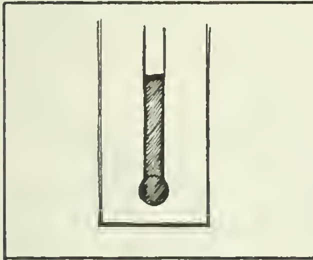
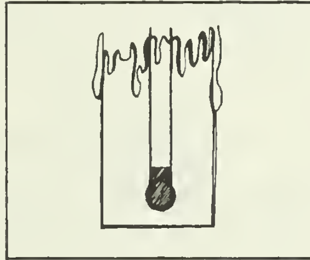
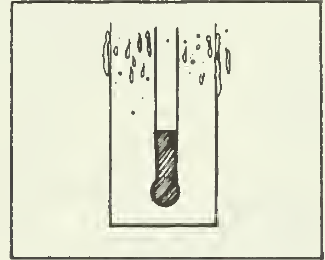
Знайдіть найвище дерево. Нарисуйте хрестик /"Х"/ на ньому.





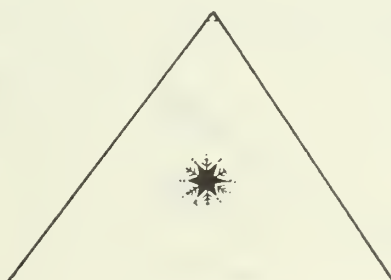
б. зимно, зимніше, найзимніше (*прислівник)

Зазначіть хрестиком, котрий термометр показує "найзимніше".

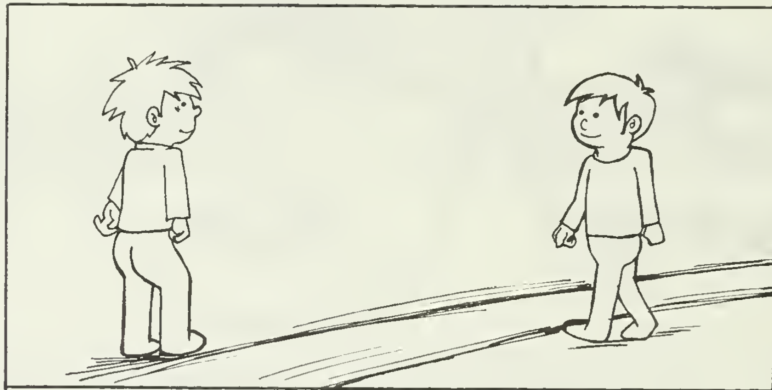
в. мала, менша, найменша

Знайдіть найменшу сніжинку. Нарисуйте маленьке коло на ній.

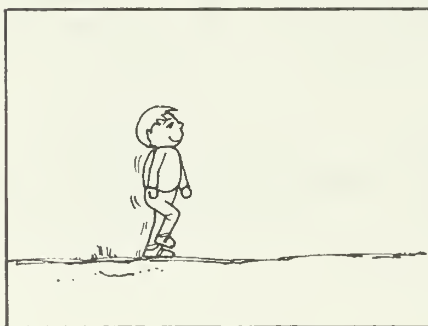

III. НАПРЯМ

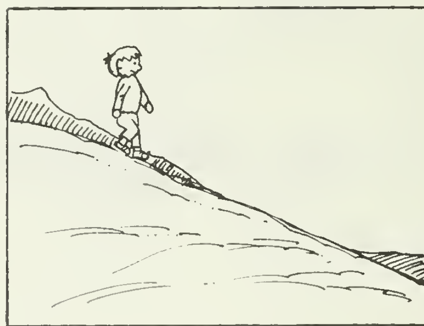
а. <u>ліворуч</u>, <u>праворуч</u>
Хто йде праворуч?
Нарисуйте хрестик на дитині, котра йде праворуч.



б. <u>угору</u>, <u>вниз</u>
Знайдіть картинку, на котрій хтось іде вгору.
Нарисуйте хрестик на цій картинці.

Знайдіть картинку, на котрій щось падає вниз.
Нарисуйте коло на цій картинці.









IV. ПОСЛІДОВНІСТЬ ПОДІЙ

а. Котра з подій відбулася найперше?
Напишіть "один" /1/ на тій картинці.





б. Що зробив чоловік найперше?
Напишіть "один" /1/ на тій картинці.



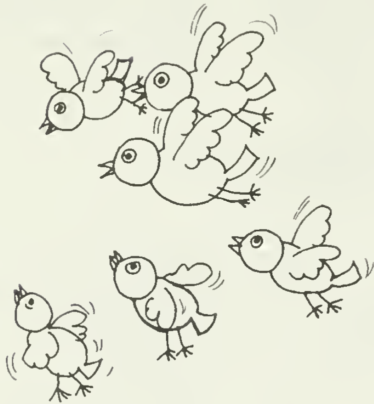


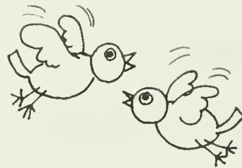
V. ПРИСЛІВНИКИ

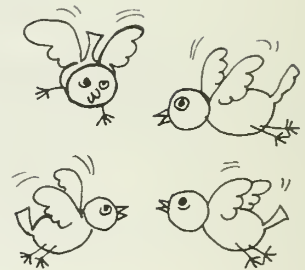
а/ <u>багато</u>, <u>декілька/кілька</u>

На котрій картинці багато пташок?
Обведіть цю картинку колом.

На котрій картинці декілька/кілька пташок?
Нарисуйте на цій картинці хрестик.







б/ <u>холодно</u>, <u>тепло</u>

Котра картинка показує, що надворі холодно?
Нарисуйте хрестик на цій картинці.

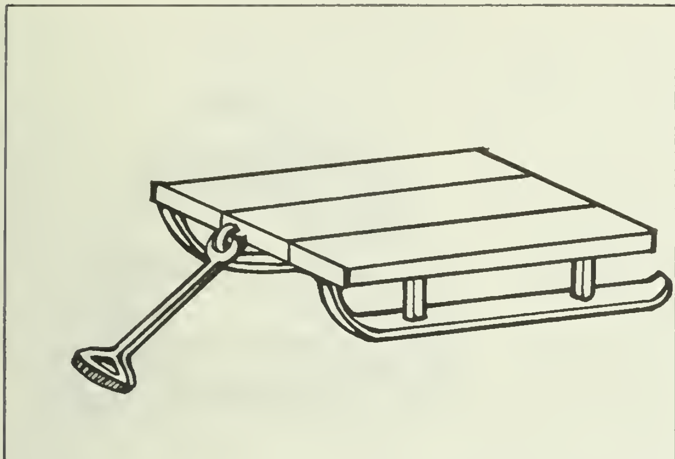
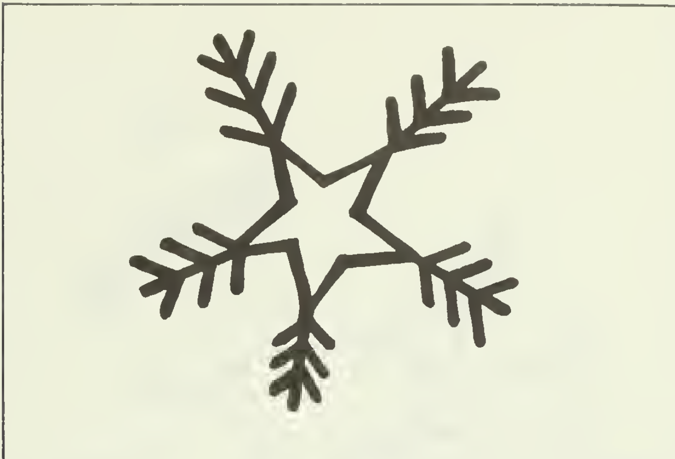
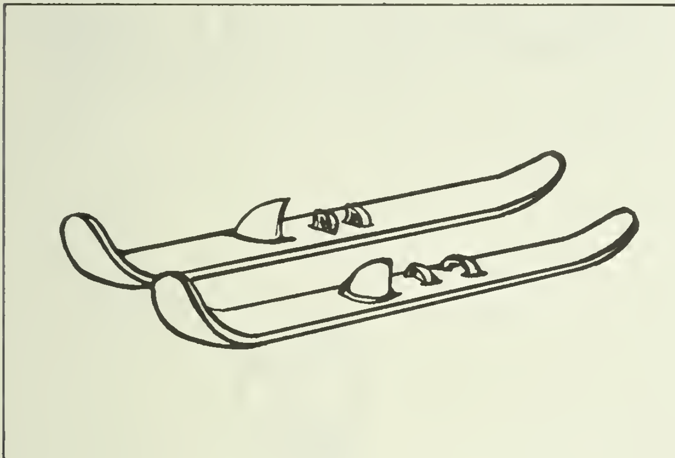


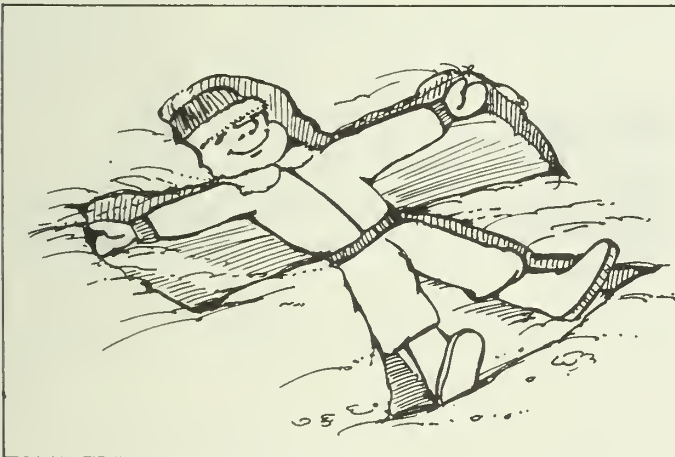
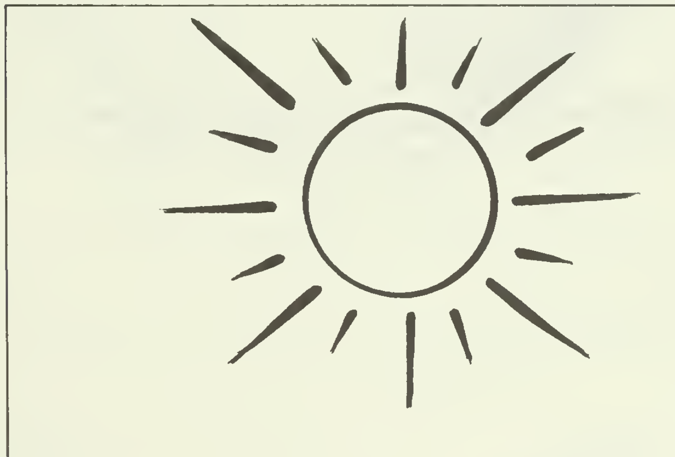


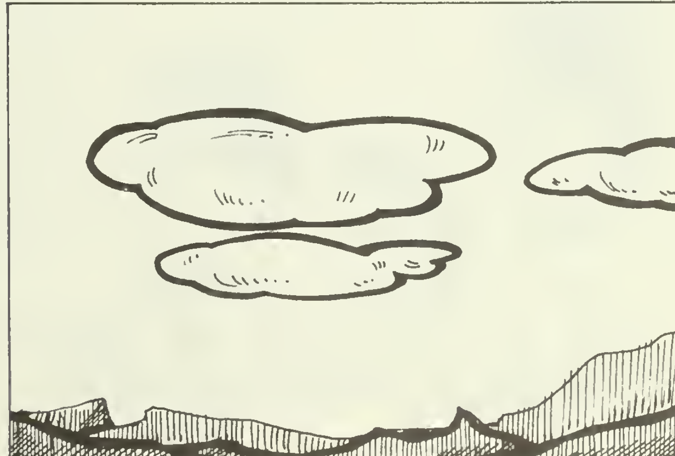


ДОДАТКОВІ ІЛЮСТРАЦІЇ
ДО РІЗНИХ ТЕМ


НЕБЕЗПЕКА!
ТОНКИЙ ЛІД.
V-233

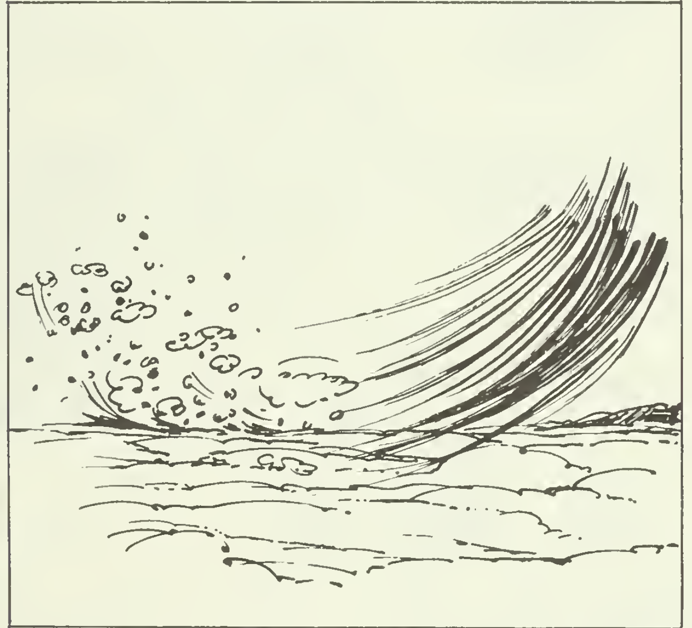



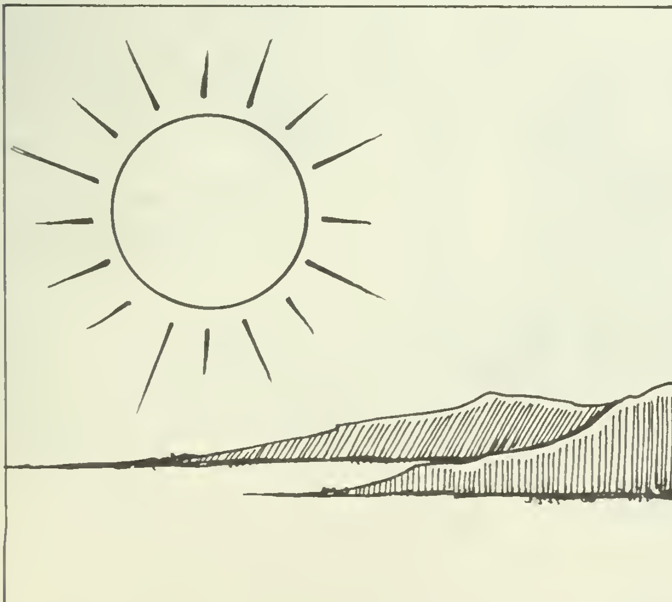
















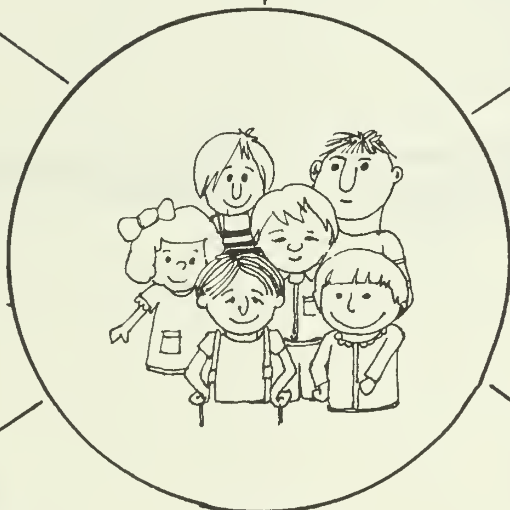
ОДЯГАЮТЬСЯ



ЧИТАЮТЬ



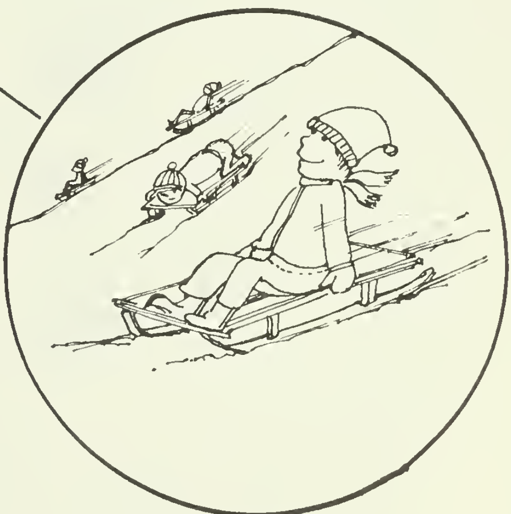
ГРАЮТЬСЯ



ДІТИ



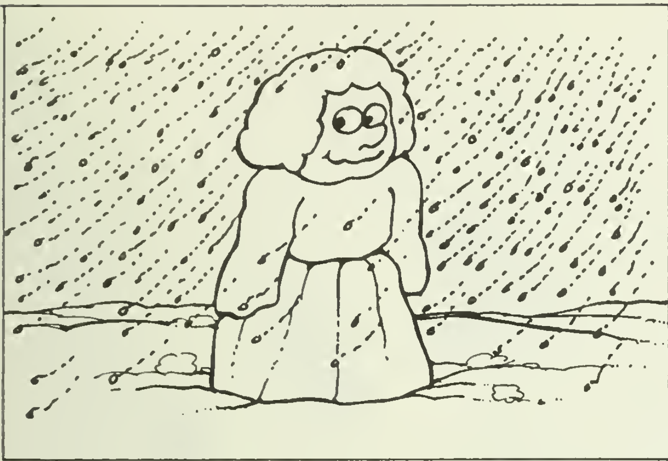
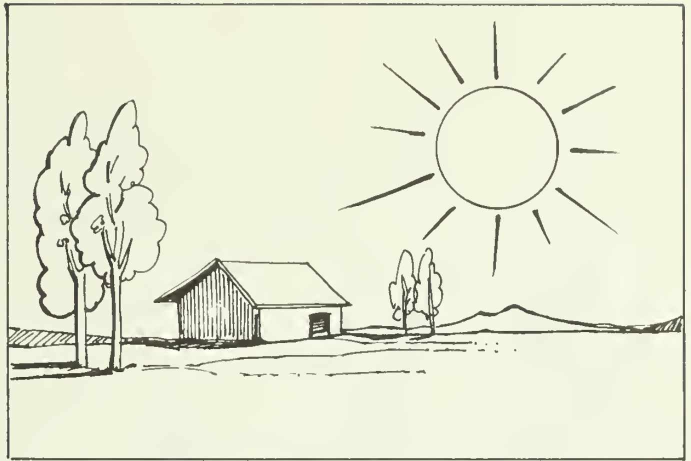
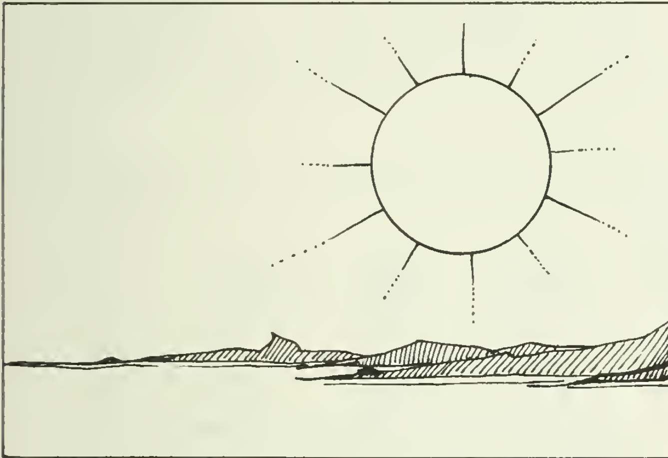
ЛІПЛЯТЬ

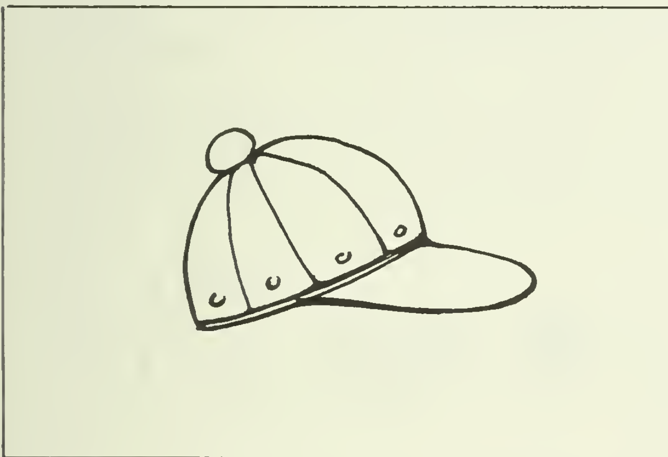


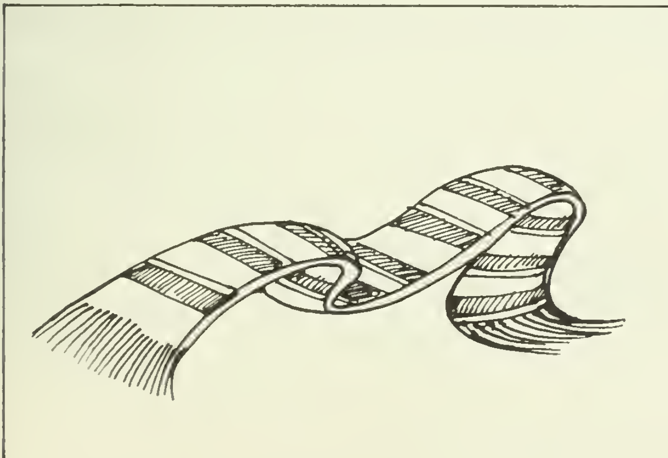
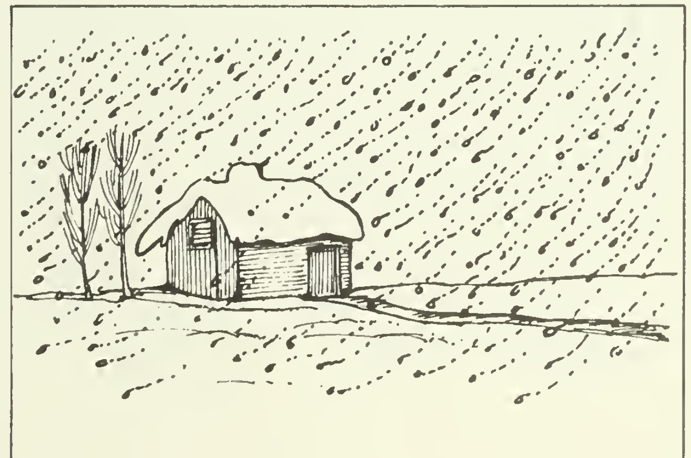
САНКУЮТЬСЯ
/СПУСКАЮТЬСЯ/



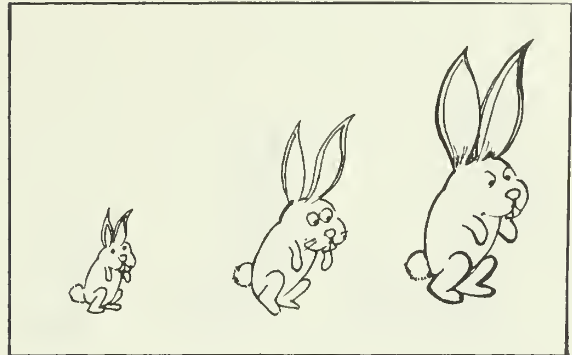
КОВЗАЮТЬСЯ

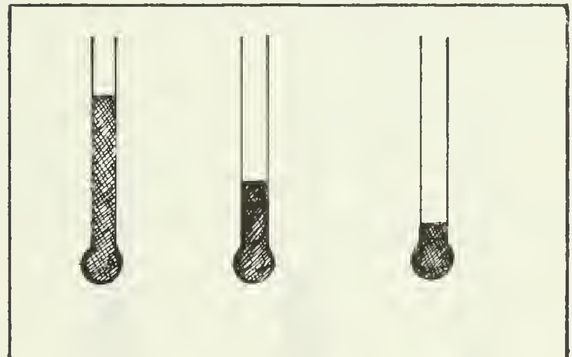


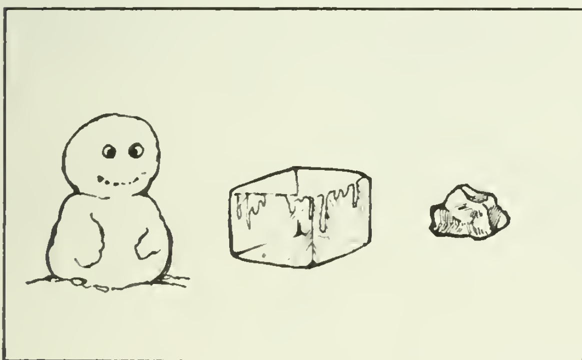



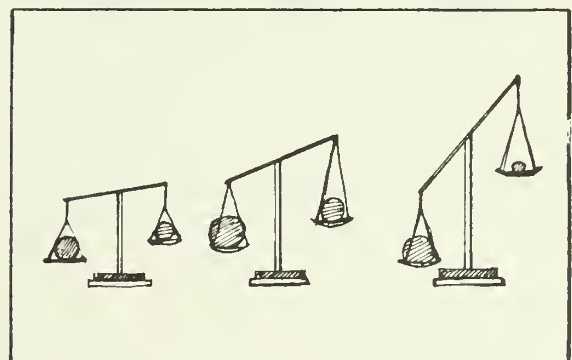


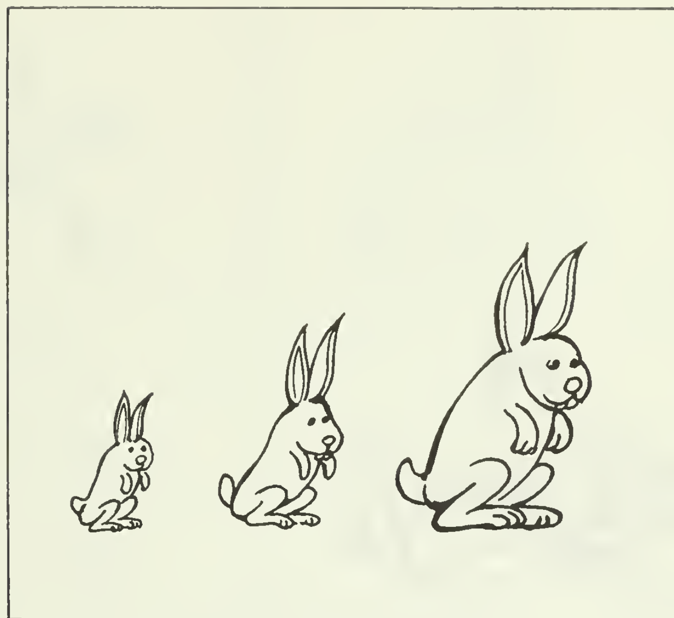


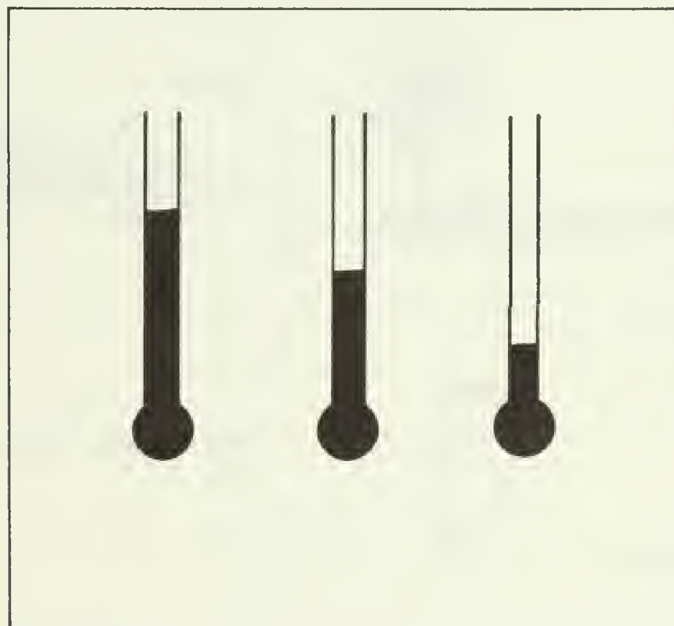
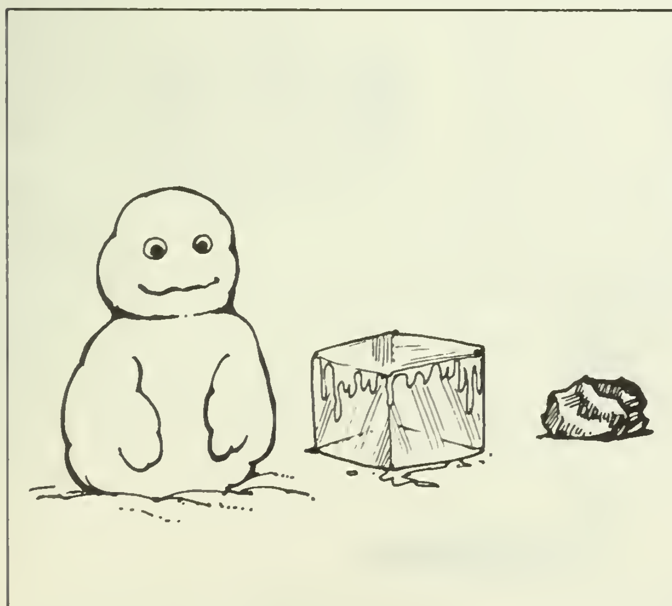
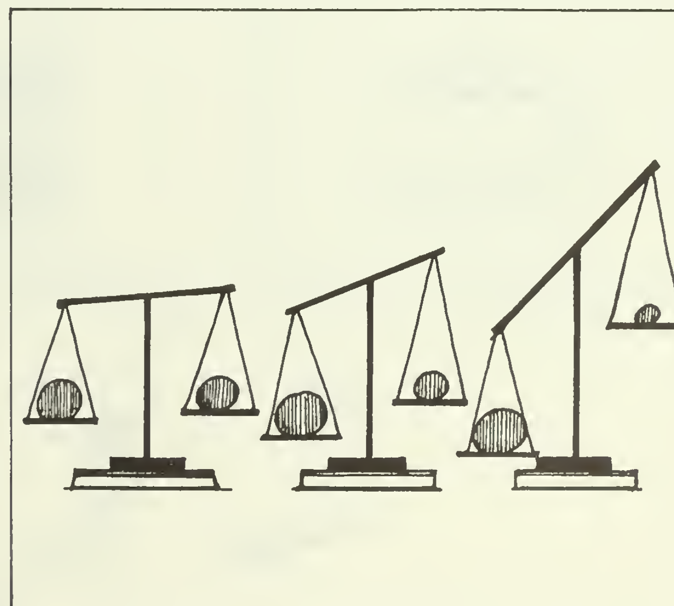


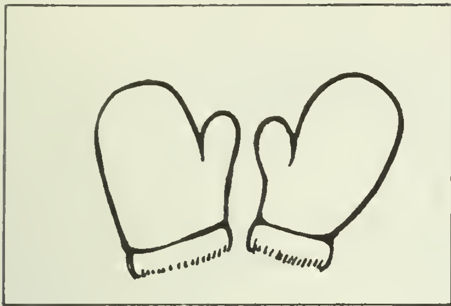
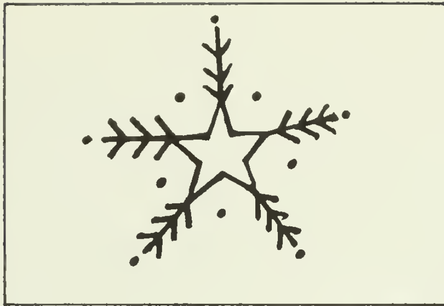
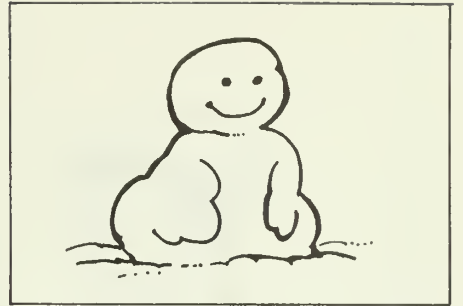


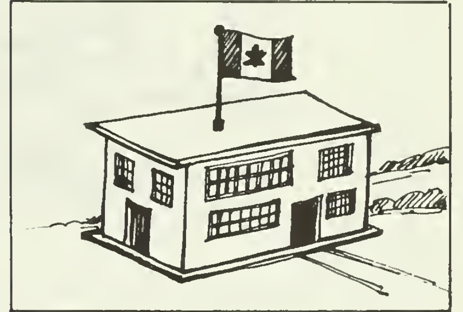


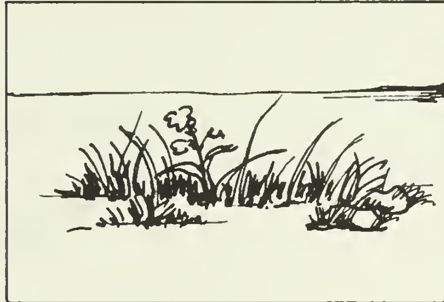


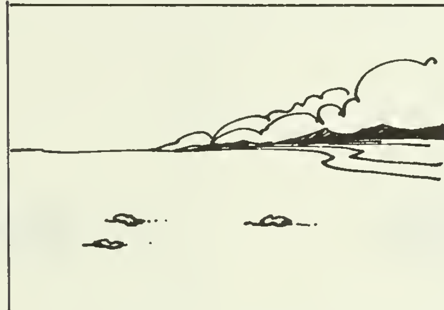
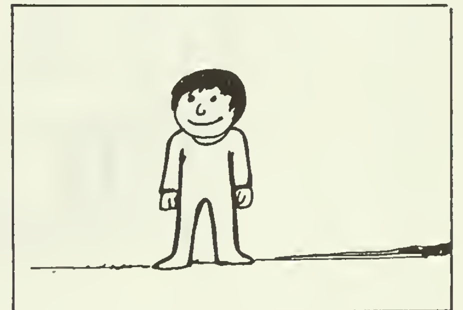
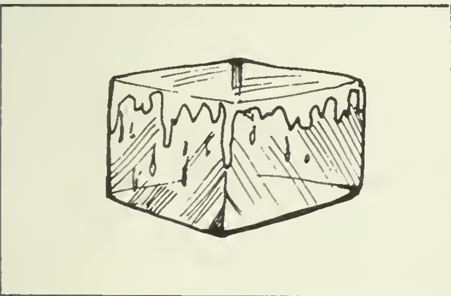



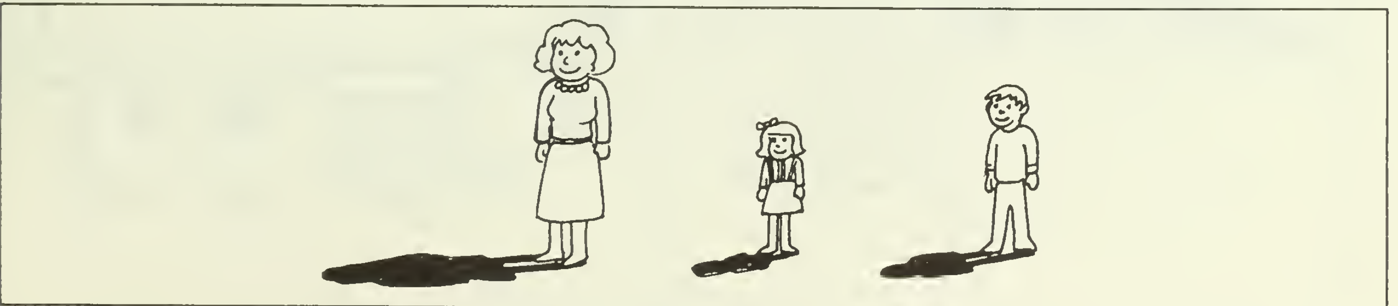




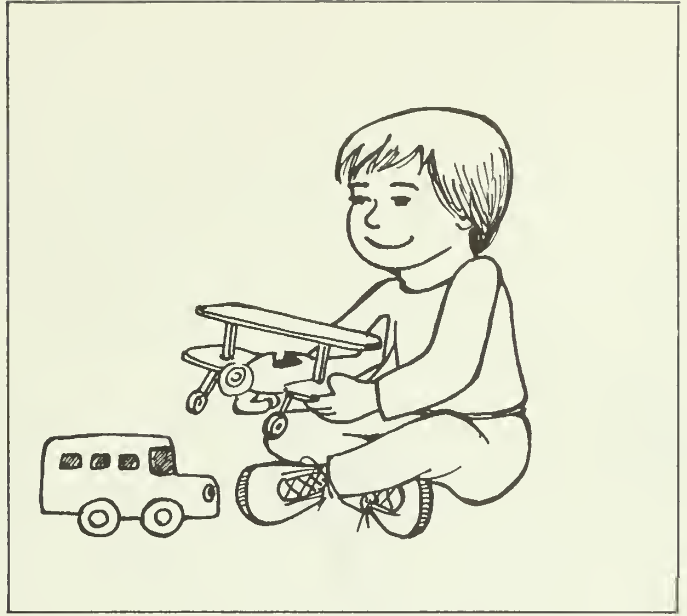




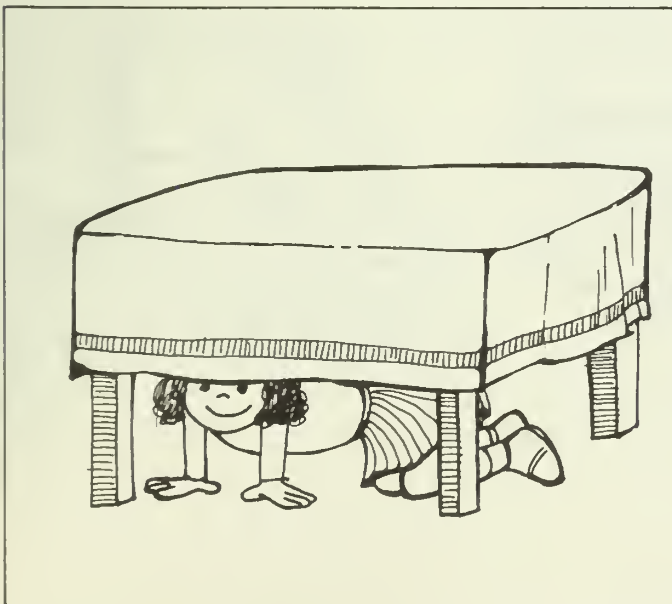
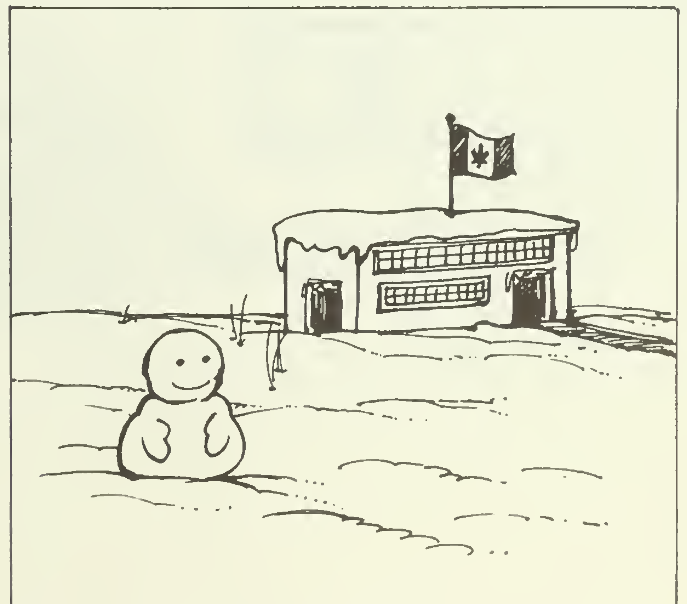





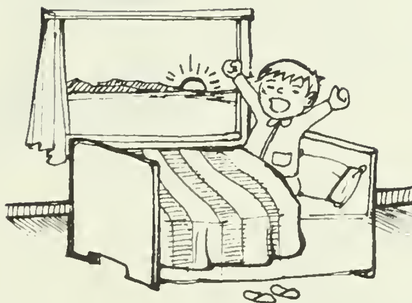









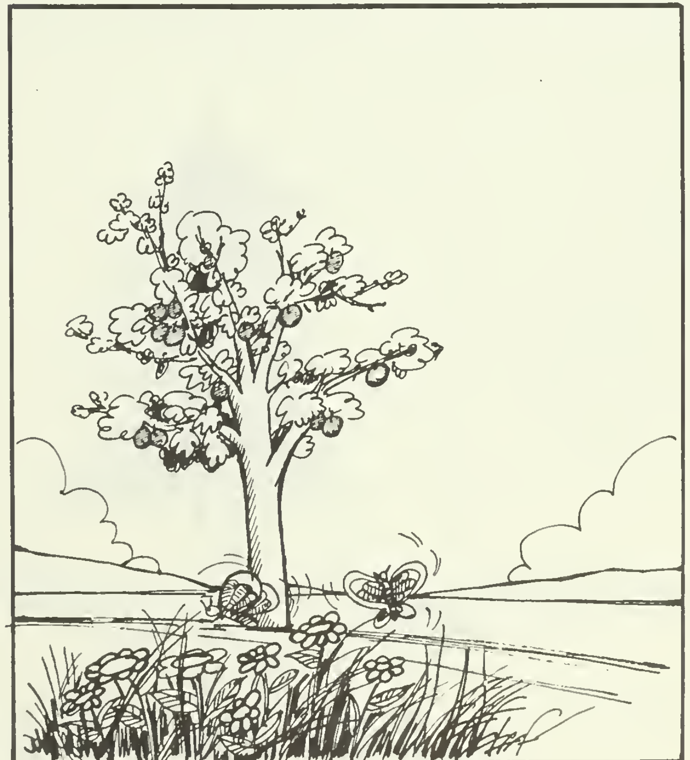





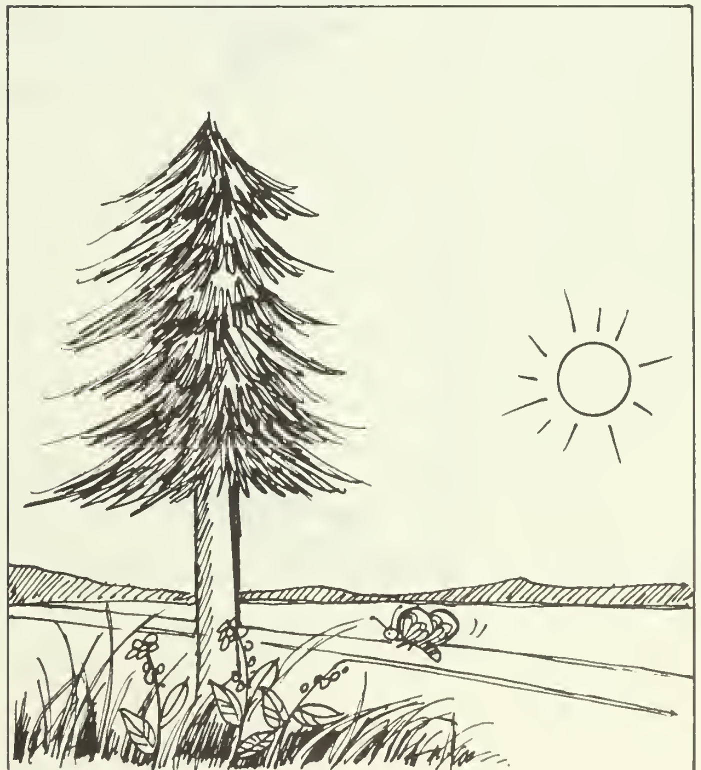


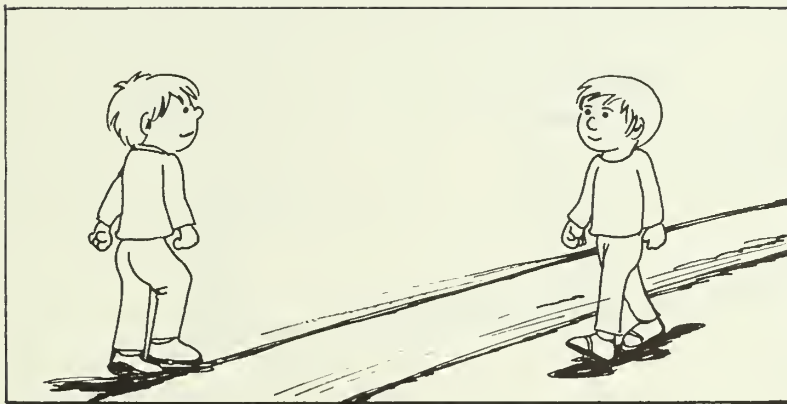


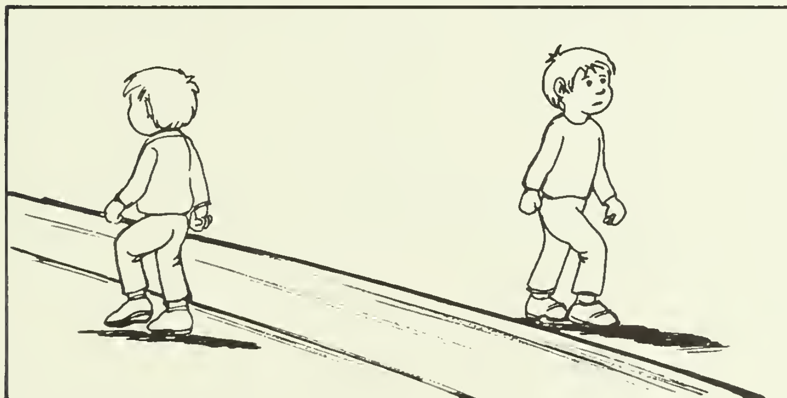


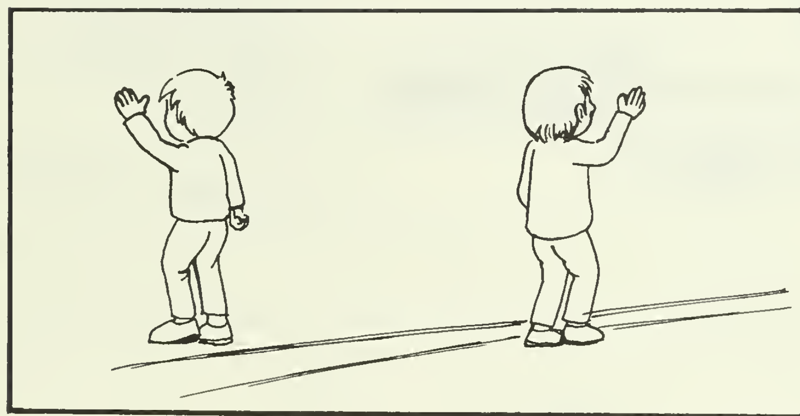
















СЛОВНИЧОК

А

а́нгел - angel[1]

а́нгели - angels

Б

ба́ба - grandmother

бага́то - many, lots of

ба́чив - (he) saw

ба́чили - (they) saw

ба́чимо - (we) see

ба́чите - (you) see

ба́чить - (he/she) sees

ба́чу - (I) see

бі́ла - white (F)

бі́ле /-о/ - white (N)

біле́нький - white (Dim. M)

бі́лого - white (Gen.)

борода́ - beard

борщ - borshch, beet soup

броджу́ - (I) wander, (I) roam

бронзо́ве - brown (N)

бронзо́ві - brown (Pl.)

В

варе́ники – dumplings

вбік – sideways

вели́ка – big, large (F)

вели́кий – big, large (M)

вели́кі – big, large (Pl.)

вершки́ – tips, peaks

вершо́к – tip, peak

ви – you (Pl.)

виві́шуйте – (you pl. imperative) hang out/up

виві́шую – (I) hang out/up

ви́ріж – (you sing. imperative) cut out

ви́ріжіть – (you pl. imperative) cut out

ви́ріжу – (I) will cut out

висо́ка – high, tall (F)

висо́ке – high, tall (N)

висо́кий – high, tall (M)

(у) Вифлеє́мі – in Bethlehem

вівто́рок – Tuesday

ві́вці – sheep (Pl.)

вівця́ – sheep (Sing.)

ві́є – (it) blows

віл – ox

вільша́нка – robin

він – he, him

вірш – verse, poem, rhyme

ві́тер – wind

вниз – downward, down

вовк – wolf

вовки́ – wolves

Водосвя́чення (Йорда́н) - The Feast of Jordan

во́ду – water (Acc.)

вона́ – she

вони́ – they

воно́ – it

впере́д – forward, ahead

вра́нці – in the morning

всі – all, everyone

ву́ха – ears

Г

га́мір – noise, uproar, bustle

га́рно – nice, well

глибо́кий – deep (M)

гли́бший – deeper (M)

говори́ – (you sing. imperative) speak

гово́рить – (he/she) speaks

голова́ – head

(на) голові́ – on the head

голосна́ – loud (F)

голосни́й – loud (M)

голосні́ший – louder (M)

голубці́ – cabbage rolls

гора́ – mountain

горбо́к – mound, hill

горі́шки – nuts

гра – game

гра́вся – (he) played, (he) was playing

гра́є – (he/she) is playing

гра́ємося – (we) are playing

гра́ється – (he/she) is playing

гра́лася – (she) was playing

гра́лися – (they) were playing

гра́юся – (I) am playing

гуде́ – hooting, humming, buzzing

густи́й – thick (M)

Д

дару́нки /подару́нки/ – gifts, presents

дах – roof

дахи́ – roofs

даю́ – (I) am giving, (I) give

два – two (M/N)

дві – two (F)

двір – yard, courtyard

дво́є – two

де – where

день – day

дере́ва – trees

де́рево – tree

дівча́та – girls

дід - grandfather, old man

діду́х - sheaf of wheat

дні - days

до́бре - good

до́брий - good (M)

до́вгий - long (M)

додо́му - home

(у) до́ма - at home

ду́маю - (I) think

Е

експериме́нт - experiment

експериме́нти - experiments

Ж

жа́ба - frog

жа́би - frogs

жа́йворонки - larks

жаке́т - jacket

жучо́к - small beetle

З

за́вжди - always, at all times

завірю́ха - blizzard, snowstorm

за́втра - tomorrow

зав'яза́ти - to tie

за́гадка - riddle

за́гадки - riddles

загуби́в – (he) lost

загуби́ли – (they) lost

загуби́ти – to lose

за́єць – hare

за́йці – hares

за́йчик – little hare

за куща́ми – behind the bushes

замело́ – drifted in

замерза́є – freezes

заме́рзла – (she) froze, (she) got cold

заме́рзли – (they) froze, (they) got cold

заме́т – snowdrift

заспіва́й – (you sing. imperative) sing

заспіва́ймо – let's sing

заспіва́йте – (you pl. imperative) sing

застібну́ти /шапку/ – to do up, to fasten

за́хід – west

згори́ – from above, from the top

згорта́є – (he/she) is rolling, folding, curling, raking up

згорта́ємо – (we) are rolling, folding, curling, raking up

згорта́ти – to roll, to fold, to curl, to rake up

здоро́в'я – health

зеле́не – green (N)

зима́ – winter

зі́рка – star

з'їжджа́ти – to slide, to drive downhill

з'їжджа́ють – (they) slide, (they) drive downhill

з'ї́хав – (he) slid/drove down

зміни́вся – (he) changed

знайти́ – to find

зо́лото – gold

І

і́гри – games

іде́ – (he/she) is going/walking

і́ній – hoarfrost

і́нший – other

Ісу́с Христо́с – Jesus Christ

Ї

їдя́ть – (they) are eating

ї́здити – to ride, to drive, to travel

ї́здити (на са́нках) – to slide in a toboggan/sleigh

ї́сти – to eat

ї́хати – to ride, to drive, to travel

К

ка́зка – fairy tale, story

казки́ – fairy tales, stories

кала́ч – dough roll

ката́вся – (he) was rolling, riding, driving

ката́ється – (he/she) is rolling, riding, driving

ката́лася – (she) was rolling, riding, driving

ката́лися – (they) were rolling, riding, driving

ката́юся – (I) am rolling, riding, driving

квадра́т – square

квасне́ – sour (N)

кида́ти – to throw

ки́лим – carpet

ки́сле – sour (N)

кіне́ць – end

кі́нчик – end (Dim.)

кни́жка – book

книжки́ – books

кни́жку – book (Acc.)

ко́вдра – blanket, quilt

ковза́н – skate

ковзани́ – skates

ко́взатися – to skate

ко́взаюся – (I) am skating

ко́взаються – (they) are skating

кожу́х – sheepskin coat, fur coat

ко́ла – circles

ко́лір – color

ко́ло – circle

коляди́ – carols

коляду́ймо – let's carol

ко́льору – color (Gen.)

кома́хи – insects, ants

коти́ти – to roll, to wheel

кружля́ймося – (let's) turn, whirl, spin

куди́ – where (to)

кутя́ – cooked wheat

кущ – bush, shrub

кущі́ – bushes, shrubs

Л

ли́жва – ski

ли́жви – skis

лижи́ – (you sing. imperative) lick

ли́стя – leaves

ліво́руч – to the left, left

лід – ice

ліпи́в – (he) was making, (he) was shaping, (he) was building

ліпи́ла – (she) was making, (she) was shaping, (she) was building

ліпи́ли – (they) were making, (they) were shaping, (they) were building

ліпи́ти – to make, to shape, to build

лі́пить – (he/she) is making, (he/she) is shaping, (he/she) is building

лю́ди – people, folks

лю́тий – fierce, furious, severe, ferocious

лю́тий – February

льодови́й – glacial, frozen, icy, made of ice

М

майда́нчик – playground, court, public square

маківни́к – poppy-seed cake

мале́нька – small, little (F)

мале́нький – small, little (M)

малі́ – small, little (Pl.)

ма́ю – (I) have

медівни́к – honey cake

мені́ – me (to me)

ме́рзнути – to freeze, to be cold

ми – we

ми́шка – mouse (Dim.)

мій – my, mine (M)

мілки́й – shallow (M)

міня́ється – (he, she, it) changes

моє́ – my, mine (N)

мо́крий – wet (M)

моро́з – frost

моро́зи – frosts

м'яге́нький – soft (Dim. M)

м'яки́й – soft (M)

м'яч – ball

Н

нава́л – a heap

навіва́є – is blowing upon, is drifting

навкі́сь/навкоси́ – aslant, slantwise, obliquely

надво́рі – outside

найбі́льше – the most, the greatest, the biggest, the largest (N)

найбі́льший – the most, the greatest, the biggest, the largest (M)

найбли́жче – the nearest

найда́льше – the furthest, the farthest

наймéнший – the smallest (M)

найни́жчий – the lowest, the shortest (M)

найтверді́ший – the hardest (M)

намело́ – drifted in

намети́ – (you sing. imperative) drift in

народи́вся – (he) was born

нема́ – there is no..., not any

несе́мо – (we) are carrying

несе́те – (you) are carrying

низьки́й – low (M)

ніч – night

Нови́й Рік – New Year

О

обси́пали – (they) strewed, powdered

огріва́є – (he, she, it) warms

о́дяг – clothing, garment(s)

одяга́йтеся – (you pl. imperative) get dressed

одяга́ються – (they) are getting dressed

осе́л – donkey, ass

ось – here, there

П

па́дав – (he) was falling, was dropping

па́дає – (he, she, it) is falling, is dropping

пальто́ – overcoat

папе́ру – paper (Gen.)

папі́р – paper

па́ра – steam, vapour

па́ра – pair, couple

пасту́х – shepherd

пастухи́ – shepherds

перемі́нюється – (he, she, it) changes

пі́вдень – south

пі́вдень – noon

пі́вніч – north

пі́вніч – midnight

піде́мо – (we) will go

плащ /пла́щик/ – rain coat, cape

плили́ – (they) swam, (they) floated

повіва́є – (he, she, it) blows softly

пові́тря – air

повтіка́ли – (they) ran away

подару́нок/дару́нок/ – gift, present

позамерза́ли – (they) got cold, (they) froze

позира́є – (he, she, it) looks from time to time, (he, she, it) glances

покажи́ – (you sing. imperative) show

покри́в – (he) covered

по́ле – field

посвяти́ти дім – to bless a home

посвя́чення до́му – blessing of the home

поча́ток – beginning, a start

почисли́ти – to count

право́руч – to the right, right

пра́ця – work, labour

приро́да – nature

про – about, of

птах – bird

птахи́ – birds

пта́шка – small bird

пташки́ – small birds

прямоку́тник – rectangle

п'я́тниця – Friday

Р

ре́чення – sentence

ри́ба – fish

ри́бу – fish (Acc.)

ріка́ – river

рі́ки – rivers

/у/ ріці́ – (in) the river

/у/ рі́чку – (into) the river

роби́ли – (they) made, (they) did, (they) worked

ро́бите – (you pl.) make, (you pl.) do, (you pl.) work

роби́ти – to make, to do, to work

ро́бить – (he, she) is making, (he, she) is doing, (he, she) is working

ро́биш – (you) make, (you) do, (you) work

ро́змір - size

ро́зміру - size (Gen.)

рука́ - hand, arm

рукави́ці - mittens, gloves

рукави́ця - mitten, glove

ру́ки - hands, arms

ру́хається - (he, she, it) moves

С

са́нки - toboggan, sled, sleigh

санку́ються - (they are) tobogganing

санча́та - toboggan, sled, sleigh

све́тер - sweater

сви́ще - (he, she, it) whistles

сві́жий - fresh (M)

світ - world, universe

сві́тить - (he, she, it) shines, (he, she, it) gives light

сві́чка - candle

свічки́ - candles

Свя́та Вече́ря - Holy Supper

Святи́й Микола́й - St. Nicholas

свя́то - holiday, feast

село́ - village

середи́на - middle

сере́днього - of middle (of neuter)

сини́чка - tomtit, coal mouse

си́пле - is strewing, is pouring, is scattering

сі́є – (he, she, it) is sowing

сі́рий – gray (M)

сі́чень – January

ска́че – (he, she, it) is jumping, is skipping

ска́чуть – (they) are jumping, (they) are skipping

скида́ти /светер/ – to take off

слизьке́ – slippery, slimy (N)

слова́ – words

сло́во – word

слу́хав – (he) listened, (he) was listening

слу́хаємо – (we) are listening

слу́хаймо – let's listen

слу́хайте – (you pl. imperative) listen

слу́хали – (they) listened, (they) were listening

смак – taste, flavour

смаку́є – tastes (pleasantly, agreeably)

смачна́ – delicious, tasty (F)

смачне́ – delicious, tasty (N)

смачни́й – delicious, tasty (M)

сніг – snow

сніги́ – snow (Pl.)

снігова́ ба́ба – snow-woman

сніго́вий дід – snow-man

сніго́вий заме́т – snowdrift

сніго́вий костю́м – snowsuit

сніго́пад – snowfall

снігу́р – bullfinch

сніжи́нка – snowflake

сніжи́нки – snowflakes

сніжо́к – light snow

сова́ – owl

соло́дке – sweet (N)

соло́дкий – sweet (M)

соло́не – salty, salted (N)

соло́ний – salty, salted (M)

со́няшний – sunny (M)

соро́ка – magpie

сосна́ – pine

співа́є – (he, she, it) sings

співа́ти – to sing

спорт – sport

спо́рти – sports

стої́ть – (he, she, it) stands, (he, she, it) is standing

стоя́ть – (they) stand, (they) are standing

сухи́й – dry (M)

схід – east

схід – sunrise

Т

там – there

та́не – (he, she, it) melts

та́нуть – (they) melt

твари́ни – animals

тверди́й - hard (M)

твоє́ - your (N)

те́мне - dark (N)

те́мно - (it is) dark

температу́ра - temperature

те́пла - warm (F)

те́плий - warm (M)

те́плі - warm (Pl.)

те́пло - (it is) warm

термо́метр - thermometer

ти - you (Sing.)

тінь — shadow, shade

тло - background

тону́ти - to drown, to sink, to go down

травники́ - lawns

трику́тник - triangle

три ца́рі - three kings

труси́в - (he) was shaking

тут - here

тяжки́й - heavy, hard (M)

У

удо́ма - at home

узва́р - compote, stewed fruit

упа́в - (he) fell, dropped

учи́теля - teacher (Gen. M)

учи́тель - teacher (M)

Ф

фаза́н - pheasant

фігу́ра - figure

фо́рма - form, shape

форте́ця - fortress

фунт - pound

Х

хво́ра - sick, ill (F)

хво́рий - sick, ill (M)

хита́є - (he, she, it) is swinging, is swaying, is rocking

хло́пці - boys

хма́ра - cloud

хма́ри - clouds

хма́рний - cloudy, overcast (M)

хма́рно - (it is) cloudy, (it is) overcast

хму́рний - dull, cloudy (M)

холо́дний - cold (M)

хо́лодно - (it is) cold

хто - who

ху́тро - fur

Ц

це - this (N)

цей - this (M)

цить - hush! sh!

цупки́й - hard, stiff, rigid, tough (M)

Ч

час – time

час – tense (grammar)

чека́є – (he, she, it) is waiting

чека́єш – (you) are waiting

чека́й – (you sing. imperative) wait

чека́йте – (you pl. imperative) wait

черво́не – red (N)

черво́ний – red (M)

черво́ні – red (Pl.)

череви́к – shoe

череви́ки – shoes

четве́р – Thursday

чи – whether, if

чий – whose (M)

чита́ю – (I) am reading, (I) read

чита́ють – (they) are reading, (they) read

чия́ – whose (F)

чо́боти – boots

чо́рне – black (N)

чо́рний – black (M)

чо́рні – black (Pl.)

чу́ти – to hear

Ш

ша́лик – scarf

ша́лики – scarves

ша́пка - cap

шапки́ - caps

шпак - starling

шпаки́ - starlings

штани́ - pants, trousers

Щ

ще - still, yet, as yet, more

Ще́дрий Ве́чір - (similar to Epiphany)

що - what

щоде́нник - diary, journal

щодня́ - every day, daily

щось - something

Я

я - I, me

ягня́тка - lambs

ягня́тко - lamb

язи́к - tongue

як - how, as, like

яка́ - what, which, which of them, what kind of (F)

яке́ - what, which, which of them, what kind of (N)

які́ - what, which, which of them, what kind of (Pl.)

яки́й - what, which, which of them, what kind of (M)

яку́ - what, which, which of them, what kind of (Acc. F)

яко́го - what, which, which of them, what kind of (Gen. M)

яли́нка - fir tree

яли́нки – fir trees

я́нгол – angel[2]

я́нголи – angels

я́сне – clear, bright (N)

я́сний – clear, bright (M)

1 - archaic /а́нгел/

2 - modern /я́нгол/

ДОПОМІЖНІ МАТЕРІЯЛИ

ЧИТАННЯ ЗІ СВ. ПИСЬМА

св. Лука; стор. 26-34, 35, 17, 38
св. Лука; стор. 8-20
св. Матей; стор. 2: 1-12
св. Матей; стор. 2: 13-23

ПЛАСТИНКИ

1. Казки і пісні для дітей
   "Та Оленка"
2. Пісні і казки
   "Котику. котику, де ти бував?"
3. Українські колядки і щедрівки. Хор О. Кошиця.
4. Колядуймо разом! Дмитро Гнатюк.
5. Наші коляди. Візантійський хор.

АНГЛОМОВНІ ФІЛЬМИ

Available from the Edmonton Public School Board Resource Centre.

1. First Christmas
2. Brightest Night
3. Christmas Deer (wood carvings)
4. When the Littlest Camel Knelt
5. The Friendly Beasts
6. The Littlest Angel
7. Animals in Winter T963 (11 minutes)
8. Attracting Birds in Winter TK 961 (Color)
9. How to Catch a Cold TK 841 (Color, 11 minutes)

АНГЛОМОВНІ ФІЛЬМОВІ СТРІЧКИ (FILMSTRIPS)

Most of these are available from the Department of Extension: Edmonton Public School Board.

1. Meaning of Christmas
2. The Littlest Shepherd
3. The Savior is Born
4. The Star of the King
5. The Shepherds Watch
6. The Three Wise Men
7. Winter in Country & Town PK 2248 (curr.)
8. In the Winter PK 2834 (Y.A.F.)
9. Winter Comes to the Country PK 1509 (N.F.B.)
10. Animal Tracks P 1878
11. Animal Homes PK 1936 (curr.)
12. How Animals Prepare for Winter PK 3006 (N.F.B.)

АНГЛОМОВНІ СТРІЧКИ

Available from Tape Library, Department of Education.

Taken from "Through the Magic Door":

1. The Littlest Shepherd
2. The Other Wise Man
3. To the World a Stranger

АНГЛОМОВНІ КАЗКИ

1. Winter is Here -- Basic Education Series
2. Snow -- McKie, Roy -- Random House Publications
3. The Christmas Tree -- Macmillan Reader
4. Snow -- Macmillan Reader
5. Wonder World of Snow and Ice -- Neurath -- Max Parrish

6. What is a Season? By Darby -- Benefic Press
7. Plants Round the Year -- Basic Education Series pp. 3-16
8. Animals Round the Year -- Basic Education Series pp. 3-25
9. Signs of Winter, pp. 40-53, Exploring Science One -- Thurber
10. Who is it? Z. Gay
11. The Big Snow, Hader, Bertha and Elmer, MacMillan Co.
12. The Christmas Story, Elizabeth Yates, Dutton.
13. Frosty the Snowman, Golden Press, Western Publishing Company Inc., Racine, Wisconsin.
14. Finger Playtime, Mary Jackson Ellis, Frances Lyons, T. S. Denison & Co. Inc., Minneapolis.
15. The Wonders of the Seasons (Golden Book), Bertha Morris Parker, copyright 1966, Western Publishing Co. Inc., Printed in U.S.A.

БІБЛІОГРАФІЯ

Вавринюк, Є. Пісні для дітей. Вінніпеґ: Рада української школи при УГПЩ в Канаді, 1974.

"Дзвіночки", стор. 4
"Сонце заходить", стор. 40
"Зима йде", стор. 45
"Зайчик на морозі", стор. 46
"Білий сніжок" /"Падає, падає"/, стор. 47
"Зайчик в лісі" /"Біло, біло"/, стор. 48
"Зоря над вертепом", стор. 50
"Щедрівка II", стор. 52
"Пісня про св. Миколая", стор. 53

Василишин, С. Дивись, слухай, говори I. Вінніпеґ: Рада української школи при УГПЦ в Канаді, 1973.

"Пісня про голосні", стор. 26

Волиняк, П. Лани IV. Торонто: Видавництво "Нові дні", 1966.

"Мамо, іде вже зима", стор. 31-32
"Ялинка", стор. 55-56

Дванадцять місяців. Київ: Видання дитячої літератури "Веселка", 1966.

"Казка - Мороз і вітер", стор. 27
"Біжить зайчик дорогою", стор. 179

Дванадцять місяців. Київ: Видання дитячої літератури "Веселка", 1970.

"Скаче зайчик" /Галина Демченко/
"Зимня пісенька" /Леонід Глібов/

Дванадцять місяців. Київ: Видання дитячої літератури "Веселка", 1971.

"Кіт, зима та весна", стор. 22
"Весела зима", стор. 132
"Зима", стор. 133

Дванадцять місяців. Київ: Видання дитячої літератури "Веселка", 1972.

"Зима", стор. 178-179

Дванадцять місяців. Київ: Видання дитячої літератури "Веселка", 1973.

"Ліпим бабу снігову", стор. 10
"Кіт не знав", стор. 182
"Дванадцять місяців", стор. 183

Дейко, М. Рідний край. Лондон: Українське видавництво "Рідна Мова", 1968.

Зірочка. Київ: "Мистецтво", 1969.

Гра: "Нема в зайця рукавиць", стор. 50-51

Ігри, вірші та пісні. Edmonton: Department of Education, 1974.

"Зайчики", стор. 65
"Знаю", стор. 69
"Сніг іде", стор. 79
"Сніжок", стор. 79
"Кричу -- мовчу", стор. 80
"Сніжинки", стор. 80
"Сніжок", стор. 81
"Новорічні побажання", стор. 86
"Сійся, родися", стор. 87
"Чижику, пташку маленький", стор. 192

Матвійчук, М. Перша книжечка. Вінніпеґ: А. Гомик.

"У, у", стор. 7
"Зима", стор. 48
"Одної зими", стор. 49
"Нині Святий Вечір", стор. 50
"Семен приніс ялинку", стор. 51

Матвійчук, М. Друга книжечка. Вінніпеґ: А. Гомик, 1941.

"Діти і вітер", стор. 58-59
"Вітер", стор. 60
"Як живеться вовкови взимі", стор. 60-61
"Як лисичка ловила ворони", стор. 61-62
"Розумний кінь", стор. 62-63
"Дурне теля", стор. 63-64
"Казка про сердиту зиму", стор. 69-71
"Сонце", стор. 82
"Сонце та хмари", стор. 102-103
"Рукавичка", стор. 102-103
"Їде поїзд" /"Ш, ш, ш"/, стор. 122

Мізь, Г. Дивись і кажи. Chicago: Walter Offset Printing.

"Снігова баба", стор. 36
"Санкування", стор. 37
"Їждження на санках", стор. 38
"Ковзання на ковзанах", стор. 39
"Ковзання на лещатах, зимовий одяг, спортове приладдя", стор. 41

Пауш, П. А. Пісні для дітей. Edmonton: Willis Printing & Lithographing Co. Ltd.

"Веснянка" /"Ку-ку, ку-ку"/, стор. 33-34

Посібник для учителів у дошкільній програмі. Edmonton: Edmonton Public School Board, 1977.

"Зима", стор. 251
"Е-Е-Е- вітер все несе", стор. 252
"Сніжинки", стор. 254
"Що зимне?", стор. 256
"Слідопити", стор. 258
"Дід Мороз", стор. 259
"Перший сніг", стор. 260
"Св. Миколай іде", стор. 264
"Опікун дітей -- св. Миколай", стор. 266
"Народження Ісуса", стор. 271-272
"Казка про сердиту зиму", стор. 461

Романенчук, Б. Читанка для II року. New York, Philadelphia: Shkilna Rada, UCCA, 1960.

"Як зимує ведмідь", стор. 77
"Зимові квартири", стор. 78-79
"Синичка", стор. 80-81
"Зимовий ранок", стор. 82

Романенчук, Б. Українська читанка для III року. New York, Philadelphia: Kyiw, 1962.

"Св. Миколай Чудотворець", стор. 48-49
"Ой ти вітер", стор. 49
"Вибачення", стор. 56-57
"Казка про чотири пори року", стор. 10-12

Світ дитини -- Річник ч. 2. Жовква: Друкарня оо. Василян, лютий, 1925.

"Сніг і підсніжники", стор. 56-57

Соломоненко, С. К. /упорядник/ Мистецтво. Київ: 1970.

"Де вона?", стор. 25
"Перший сніг", стор. 66-67
"Білі сніжинки", стор. 87
"Сніг", стор. 95-96
"Віхола-Метелиця", стор. 106-107
"Зимовий вітер", стор. 111
"Рукавички", стор. 146

Українка, Л. Твори -- Том I. Київ: Державне видавництво художньої літератури, 1963.

"Мамо, іде вже зима", стор. 104

Чорній, С. Граматика української мови. Брокпорт, Н. Й.: Дніпрова Хвиля, 1970.

Чумак, Я. /ред./ Українське дошкілля. Торонто: Українське видавництво „Добра книжка", ч. 208, 1977.

"Сильний, сильніший і найсильніший", стор. 151
"Горобчик", стор. 180
"Св. Миколай", стор. 181
"Св. Миколай везе дарунки", стор. 182
"Різдво", стор. 186
"Заґадка", стор. 191
"Колядниця", стор. 191
"Різдвяна казка", стор. 193
"Чому ялинка в зимі зелена?", стор. 200
"Ялинка вернулася до лісу", стор. 202
"Місяці", стор. 204

Шклянка, I. Нова початкова читанка для рідної школи. New York: A. Bilous, 1952.

"Зима", стор. 31-32
"Їзда", стор. 37-38
"Знак м'якшення", стор. 46
"Медвідь", стор. 46

Яременко, С. Сонечко. Едмонтон: Ярсер, 1977.

"Зліпимо бабу снігову"
"Кіт не знав"


000026919654